

**Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού
στο Νομό Λακωνίας και προτάσεις ανάπτυξής του**

Χιώτης Γεώργιος

**Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία που υποβάλλεται στο καθηγητικό σώμα για τη
μερική εκπλήρωση των υποχρεώσεων απόκτησης Διπλώματος Μεταπτυχιακών
Σπουδών στην «Διοίκηση Αθλητικών Οργανισμών και Επιχειρήσεων» του Τμήματος
Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Παν/μίου Πελοποννήσου στην
κατεύθυνση «Μάνατζμεντ Αθλητικών Οργανισμών & Επιχειρήσεων»**

**Σπάρτη
(2022)**

Εγκεκριμένο από την Εξεταστική Επιτροπή:

Επιβλέπων: Κουρτεσοπουλου Άννα, Διδάκτορας

2^ο Μέλος: Κριεμάδης Αθανάσιος, Καθηγητής

3^ο Μέλος: Δουβής Ιωάννης, Καθηγητής

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 18 (Λόγοι και διαδικασία διαγραφής από το ΠΜΣ) του Κανονισμού Λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, δηλώνω υπεύθυνα ότι για τη συγγραφή της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής μου Εργασίας (ΜΔΕ) δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από εφημερίδα ή περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

16/04/2022

Ο Δηλών

Χιώτης Γεώργιος

Copyright © Γεώργιος Χιώτης, 2022

Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Χιώτης Γεώργιος: Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού στο Νομό Λακωνίας και προτάσεις ανάπτυξής του.

(Με την επίβλεψη της Κουρτεσοπούλου Άννας, Διδάκτορας)

Σκοπός της εργασίας ήταν να αποτυπώσει την υφιστάμενη κατάσταση του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού στον Νομό Λακωνίας σε επίπεδο δομών, λειτουργίας, προκλήσεων αλλά και αναπτυξιακών προτεραιοτήτων ώστε να είναι βιώσιμος και να επιτυγχάνει τους στόχους του. Για την καταγραφή των υφιστάμενων αθλητικών δομών και του δυναμικού των αθλητικών ομάδων, συλλόγων χρησιμοποιήθηκαν δευτερογενείς πηγές. Καθότι η εργασία είναι διερευνητική, ακολουθήθηκε η μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας μέσω της διεξαγωγής ημι-δομημένων συνεντεύξεων σε φορείς του αθλητισμού. Για την κατανόηση και αξιοποίηση των απαντήσεων των συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε συγκριτικός σχολιασμός τους ώστε να ερμηνευτούν και να κατανοηθούν οι εξεταζόμενες πτυχές που αφορούν την ανάπτυξη του ερασιτεχνικού και του επαγγελματικού αθλητισμού. Η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης έγινε συγκεντρωτικά μέσω της χρησιμοποίησης της μεθόδου ανάλυσης SWOT. Από το σύνολο των απαντήσεων προέκυψε η πληροφορία ότι οι σύλλογοι της εν λόγω περιοχής έχουν μια μακρά ιστορία, όπως επίσης ότι ασχολούνται με πληθώρα αθλημάτων. Επίσης φάνηκε ότι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η πλειοψηφία των συλλόγων είναι τα οικονομικά τους έσοδα. Τέλος, αναγνωρίστηκε η σημασία της καλής σχέσης των αθλητικών συλλόγων με τους εμπλεκόμενους της τοπικής και τονίστηκε ότι πυλώνας βιωσιμότητας και ανάπτυξης του αθλητισμού στην περιοχή είναι η καλλιέργεια του κόσμου και της κοινωνίας και προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να βοηθήσει η περαιτέρω ενδυνάμωση των σχέσεων των αθλητικών συλλόγων με την τοπική κοινωνία και την επιστημονική κοινότητα του τόπου.

Λέξεις κλειδιά: Ερασιτεχνικός, Επαγγελματικός αθλητισμός, Λακωνία, Προκλήσεις, Προτάσεις ανάπτυξης

ABSTRACT

Xiotis Georgios: Capture of the current situation of amateur and professional sports in the Prefecture of Laconia and proposals for its development
(With the supervision of Dr Kourtesopoulou Anna)

The aim of this study work was to capture the current state of amateur and professional sports in the Prefecture of Laconia in terms of structures, operation, challenges and development priorities in order to be sustainable and achieve its goals. Secondary sources were used to record the existing sports structures and the potential of the sports teams and clubs. As this work is exploratory, the qualitative research methodology was followed through conducting semi-structured interviews with sports bodies. In order to understand and utilize the answers of the interviews, a comparative commentary was made in order to interpret and understand the examined aspects concerning the development of amateur and professional sports. The current situation was captured centrally through the use of the SWOT analysis method. From the answers it was found that the sports clubs in this area have a long history, as well as that they are involved in a variety of sports. It also appeared that the main challenges facing the majority of clubs are their financial income. Finally, the importance of the good relationship of the sports clubs with the stakeholders of the local community was recognized and it was stressed that the pillar of sustainability and development of sports in the region is the cultivation of the pupils and the society and in the same direction the relations of sports associations should be furtherly strengthened with the local community and the scientific community of the region.

Keywords: Amateur, Professional sports, Laconia, Challenges, Development proposals

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου κα Κουρτεσοπούλου Άννα για όλη την καθοδήγηση και υπομονή την της κατά την διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας πτυχιακής.

Επίσης θα ήθελά να ευχαριστήσω και τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής, καθώς και τους καθηγητές τους οποίους γνώρισα στην διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους ανθρώπους που είναι στην ζωή μου για την σημαντική στήριξη τους όλο αυτό το διάστημα.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ABSTRACT	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
<i>Αθλήματα και απαιτούμενες υποδομές</i>	12
<i>Προσδιορισμός και οριοθέτηση του προβλήματος</i>	14
<i>Σημαντικότητα και σκοπός εργασίας</i>	15
<i>Ερευνητικά Ερωτήματα</i>	15
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	16
<i>Επαγγελματικός αθλητισμός και σχετική νομολογία</i>	16
<i>Ερασιτεχνικός αθλητισμός και σχετική νομολογία</i>	18
<i>Σύγχρονες προκλήσεις αθλητισμού</i>	21
<i>Πηγές χρηματοδότησης και οικονομική διαχείριση αθλητικών οργανισμών</i>	22
<i>Προοπτικές ανάπτυξης ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού</i>	23
ΜΕΘΟΔΟΣ	24
<i>Δείγμα</i>	24
<i>Μέσα συλλογής δεδομένων</i>	24
<i>Διαδικασία συλλογής δεδομένων</i>	26
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	27
<i>Παρουσίαση νομού Λακωνίας</i>	27
<i>Έξυπνη εξειδίκευση περιφέρειας (προτεραιότητες και επενδυτικό προφίλ)</i>	29
<i>Επενδυτικό προφίλ Περιφέρειας Πελοποννήσου</i>	32
<i>Ερασιτεχνικός και Επαγγελματικός Αθλητισμός στον νομό Λακωνίας</i>	34
<i>Χαρτογράφηση αθλητικών εγκαταστάσεων Νομού Λακωνίας</i>	37
<i>Α.Σ. ΑΣΤΗΡ ΒΛΑΧΙΩΤΗ ΛΑΚΩΝΙΑΣ</i>	38
<i>ΚΑΡΥΑΤΙΔΕΣ ΣΠΑΡΤΗΣ</i>	41
<i>ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΚΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ</i>	45
<i>ΠΑΝΓΥΘΕΑΤΙΚΟΣ Γ.Σ.</i>	48
<i>ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ</i>	50
<i>Ανάλυση στρατηγικής προτεραιοτήτων αθλητικών συλλόγων</i>	52
ΣΥΖΗΤΗΣΗ/ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	54
<i>Προκλήσεις επαγγελματικού και ερασιτεχνικού αθλητισμού στη Λακωνία</i>	55
<i>Τρόποι χρηματοδότησης και προσβασιμότητα συλλόγων</i>	55
<i>Προτάσεις / παρεμβάσεις βελτίωσης λειτουργίας συλλόγων</i>	56
<i>Οικονομικός και αναπτυξιακός αντίκτυπος των αθλητικών συλλόγων</i>	56
<i>Αναπτυξιακές προτεραιότητες αθλητικών συλλόγων</i>	57
<i>Πυλώνες βιωσιμότητας αθλητικών συλλόγων</i>	57
<i>Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα</i>	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	59

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Δημοτικές Αθλητικές Εγκαταστάσεις Νομού. (Πηγή: Ιδία Επεξεργασία).....38

Πίνακας 2. Ανάλυση SWOT.....53

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια του αθλητισμού βρίσκεται στο επίκεντρο του επιστημονικού ενδιαφέροντος εδώ και πολλές δεκαετίες. Για την επιστήμη του αθλητισμού και της φυσικής αγωγής, ο αθλητισμός συμπεριλαμβάνει κάθε μορφή φυσικής δραστηριότητας που εμπεριέχει έντονα τα στοιχεία της μυϊκής προσπάθειας και του αγώνα, του οποίου η εκτέλεση στηρίζεται στους νόμους της ηθικής και έχει ως απώτερο σκοπό την τελειοποίηση του ανθρώπου. Αντίστοιχα, η έννοια του αθλητή ορίζεται ως το φυσικό πρόσωπο που αποτελεί το βασικό κύτταρο του και διακρίνονται τρεις κατηγορίες του, ο ερασιτέχνης, ο αμειβόμενος και ο επαγγελματίας αθλητής. Η διάκριση δε του επαγγελματικού από τον ερασιτεχνικό αθλητισμό βασίζεται σε δύο βασικά στοιχεία, τις υπηρεσίες που προσφέρει ο αθλητής καθώς επίσης η ενέργεια και ο χρόνος που αφιερώνει, προκειμένου να επιτύχει υψηλές αποδόσεις.

Ο ορισμός της έννοιας αθλητισμός εμπεριέχει κάποια βασικά στοιχεία, όπως την συστηματική άθληση, με συγκεκριμένο τρόπο αλλά και μεθοδολογία, βασισμένη σε παιδαγωγικές αρχές. Απώτερος στόχος της άθλησης είναι η επίτευξη της μέγιστης δυνατής απόδοσης σε αγωνιστικό επίπεδο (Ζέρβας, 1993). Ένας άλλος ορισμός του αθλητισμού και της φυσικής αγωγής εμπερικλύει την κάθε είδους φυσική δραστηριότητα στην οποία καταβάλεται μυϊκή προσπάθεια καθώς και την συμμετοχή σε αγώνα, τηρώντας στους νόμους της ηθικής και επιδιώκοντας την τελειοποίηση του ανθρώπου (Παναγιωτόπουλος, 2005). Εδώ αξίζει να αναφερθεί και η προσέγγιση του καθηγητή αθλητικού δικαίου Μαλάτου (2003) σύμφωνα με τον οποίο ο όρος αθλητισμός ενέχει την επίτευξη άθλων τονίζοντας την σημασία της υπέρβασης της ανθρώπινης φύσης.

Γίνεται αντιληπτό ότι η επιστήμη του δικαίου προσεγγίζει τον αθλητισμό ως ένα σύνολο συστηματικά οργανωμένων δραστηριοτήτων, των προπονητών-τριων, διαιτητών, διοικητικών παραγόντων, αθλητών αλλά και φιλάθλων. Έρχεται να προσθέσει στην έννοια του αθλητισμού την άσκηση προσανατολισμένη στην προαγωγή της υγείας, ωστόσο εμπεριέχοντας επώδυνες ασκήσεις, τις οποίες δεν μπορεί να πραγματοποιήσει ο καθένας, παρά μόνο εκείνος που αναλαμβάνει σωματικούς κινδύνους στην πορεία για την κατάκτηση του άθλου και της συνακόλουθης δόξας, όπως ορίζουν οι κανόνες του αθλητικού δικαίου (Μαλάτος, 2003). Κοινό στοιχείο αυτής της επιστημονικής προσέγγισης είναι ότι ο αθλητισμός προϋποθέτει κοινή προσπάθεια τόσο πριν όσο και κατά την διάρκεια του αγώνα, με στόχο την υπέρβαση της ανθρώπινης φύσης και την κατάκτηση της διάκρισης. Για να επιτευχθεί αυτό, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ύπαρξη και η εφαρμογή ενός κανονιστικού πλαισίου.

Η ελληνική νομοθεσία προσδιορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται ο αθλητής και συγκεκριμένα τον κατατάσσει σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στον ερασιτέχνη αθλητή, ο οποίος είτε ατομικά είτε ως μέλος αθλητικού σωματείου ή άλλης ομάδας ασκεί αθλητική δραστηριότητα με σκοπό την βελτίωση της φυσικής του κατάστασης, της υγείας του, των ψυχοσωματικών του ικανοτήτων και της ποιότητας της ζωής του χωρίς να λαμβάνει οποιαδήποτε αμοιβή από οποιαδήποτε αθλητική ομάδα ή σωματείο. Η δεύτερη κατηγορία αναφέρεται στον αμειβόμενο αθλητή, ο οποίος είτε ατομικά είτε ως μέλος αθλητικού σωματείου ή άλλης ομάδας παίρνει μέρος σε αθλητικούς αγώνες με στόχο μέσα από την μέγιστη απόδοσή του, την διάκριση, την επικράτηση επί των αντιπάλων αθλητών και την αποκόμιση οικονομικού οφέλους και αμοιβής από την αθλητική του δραστηριότητα. Η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στον επαγγελματία αθλητή που ανήκει σε ομάδα αθλητικής ανώνυμης εταιρείας (Α.Α.Ε.) και συμμετέχει με αυτήν σε αθλητικές δραστηριότητες επαγγελματικής κατηγορίας, έχοντας συνάψει σύμβαση εργασίας για τις υπηρεσίες που παρέχει στην ομάδα (Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού, 2019). Από τα παραπάνω, γίνεται φανερό ότι με βάση το νόμο δύο είναι τα βασικά είδη του αθλητισμού, ο επαγγελματικός αθλητισμός και ο ερασιτεχνικός αθλητισμός.

Ωστόσο, σύγχρονες μεταρρυθμίσεις στο χώρο του αθλητισμού διακρίνουν και άλλες ευδιάκριτες μορφές του, οι οποίες στο πρόσφατο νομοσχέδιο (ν. 4809/2021) ορίζονται. Μέσα από αυτή την διαφορετική και πιο διευρυμένη θεώρηση των ειδών του αθλητισμού διακρίνονται πέντε κατηγορίες αθλητισμού: α) επαγγελματικός αθλητισμός, β) ερασιτεχνικός αθλητισμός, γ) αθλητισμός υψηλού επιπέδου (elitesport), δ) «αθλητισμός για όλους» και τέλος, ε) ο αθλητισμός αναψυχής-τουρισμού και ελεύθερου χρόνου, που θεωρείται προέκταση του «αθλητισμού για όλους». (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2019)

Πολύ συχνά συναντάμε και τον όρο «μαζικός αθλητισμός» ως είδος αθλητισμού. Ωστόσο, οι αναφορές της νομοθεσίας στον «μαζικό αθλητισμό» και σε προγράμματα «μαζικού αθλητισμού» των τοπικών αυτοδιοικήσεων περιορίζονται σε δράσεις όπως « άσκηση και Α.Μ.Ε.Α», « γυναίκα και άσκηση», « άσκηση και παιδική ηλικία». Σε καμία από αυτές τις δράσεις δεν χρησιμοποιείται από τον νομοθέτη ο όρος αθλητισμός, καθώς είναι προγράμματα που έχουν να κάνουν με την άσκηση ως μέσο καλής υγείας και αναψυχής και δεν έχουν σχέση με τον αθλητισμό. Εδώ αξίζει να αναφερθεί για την καλύτερη κατανόηση των μορφών αθλητισμού, η σύγχυση που γίνεται πολλές φορές μεταξύ άσκησης και αθλητισμού, καθώς δεν είναι ταυτόσημες έννοιες, όπως και η χρήση του όρου «άθληση» που επίσης δεν είναι ταυτόσημη με τον όρο «αθλητισμός».

Ο όρος «αθλητισμός για όλους» που αναφέρθηκε παραπάνω, με την σφραγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης από το 1970 και μετά, υπερτονίζει την έννοια του αθλητισμού που εμπεριέχει τον ανταγωνισμό σε όλα τα επίπεδα αθλητικών επιδόσεων και όχι απλά την άσκηση και την αναψυχή, ως αναφαίρετο δικαίωμα όλων των μελών μια δημοκρατικής κοινωνίας (Eur-lex.europa.eu, 2007).

Η διάκριση του επαγγελματικού από τον ερασιτεχνικό αθλητισμό βασίζεται σε δύο βασικά στοιχεία. Το πρώτο στοιχείο είναι οι «υπηρεσίες» που προσφέρει ο αθλητής και η ενέργεια και ο χρόνος που αφιερώνει προκειμένου να επιτύχει υψηλές αποδόσεις. Η αφοσίωση στην επίτευξη του στόχου του, είναι περιοριστική ως προς τον επαγγελματικό προσανατολισμό του αθλητή και δεν του επιτρέπει την παράλληλη άσκηση άλλων δραστηριοτήτων που θα του εξασφαλίσουν εισόδημα. Το κενό των εισοδηματικών πόρων για τους αθλητές με υψηλές αποδόσεις κάλυψε η ίδρυση αθλητικών επιχειρήσεων. Η σχέση όμως αθλητή και αθλητικής επιχείρησης που δημιουργήθηκε έπρεπε να είναι υγιής και ο αθλητής εργαζόμενος να είναι κατοχυρωμένος ως προς τα δικαιώματά του (Eur-lex.europa.eu, 2017) .

Η συνθήκη αυτή, καθώς και η ανάγκη για την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών διατάξεων που προέβλεπε το εργατικό δίκαιο, ο αθλητισμός υψηλών επιδόσεων χαρακτηρίστηκε ως επαγγελματικός. Το δεύτερο στοιχείο είναι η ανάγκη διάκρισης μεταξύ του επαγγελματία και του ερασιτέχνη αθλητή, ώστε ο τελευταίος που εκτελεί χαμηλές αποδόσεις να ανήκει στην υπό κρατική χρηματοδότηση αθλητικού σωματείου, ενώ ο πρώτος που εκτελεί υψηλές αποδόσεις να είναι συμβεβλημένος με ανώνυμη αθλητική εταιρεία, η οποία δεν λαμβάνει αθλητικές επιχορηγήσεις και άρα καθοριστικό στοιχείο της σχέσης τους είναι η επιχειρηματικότητα.

Η σημαντικότητα της ανάγκης αυτής φαίνεται και από το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 2007 για τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον αθλητισμό που τονίζει την ανάγκη προσδιορισμού ορίων μεταξύ επαγγελματικού και ερασιτεχνικού αθλητισμού, οποίος διαφέρει μεταξύ των κρατών, αλλά και μεταξύ των διαφόρων αθλημάτων.

Ωστόσο, παρά την έντονη προσπάθεια διαχωρισμού επαγγελματικού και ερασιτεχνικού αθλητισμού, υπάρχει πάντα μια ενωτική γραμμή μεταξύ των δύο ειδών και η προστασία τους από το Σύνταγμα είναι αδιαπραγμάτευτη και για τα δύο είδη, διαμορφωμένη ίσως με διαφορετικό τρόπο αναλόγως των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, όπως θα δούμε και σε επόμενη ενότητα από τις σχετικές διατάξεις του αθλητικού νόμου.

Αθλήματα και απαιτούμενες υποδομές

Η βασική κατηγοριοποίηση των αθλημάτων είναι αυτή ανάμεσα στα ομαδικά και τα ατομικά αθλήματα (Γ.Γ.Α 2014).

Ομαδικά αθλήματα

Το πιο δημοφιλές άθλημα όλων των εποχών είναι το ποδόσφαιρο. Το ποδόσφαιρο παίζεται με μία μπάλα ανάμεσα σε δύο ομάδες, οι οποίες αποτελούνται από έντεκα παίκτες εκάστη. Ο αγώνας ποδοσφαίρου γίνεται σε ένα γήπεδο με σχήμα ορθογωνίου και με φυσικό ή τεχνητό χλοοτάπητα πρασίνου, ενώ ένα «τέρμα» στήνεται στην μέση κάθε μιας από τις στενές πλευρές του γηπέδου. Περισσότερα από 250 εκατομμύρια αθλητών παγκοσμίως συμμετέχουν σε αυτό το άθλημα, ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας. Ανώτατη οργανωτική αρχή του ποδοσφαίρου είναι η FIFA (Fédération Internationale de Football Association), η οποία έχει την ευθύνη της κορυφαίας ποδοσφαιρικής διοργάνωσης που διεξάγεται κάθε τέσσερα χρόνια, το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου.

Εξίσου δημοφιλές ομαδικό άθλημα είναι και η καλαθοσφαίριση ή αλλιώς το μπάσκετ. Όπως και το ποδόσφαιρο έτσι και το μπάσκετ παίζεται με μία μπάλα μεταξύ δύο ομάδων. Κάθε ομάδα αποτελείται από πέντε παίκτες. Ο αγώνας μπάσκετ διεξάγεται σε κλειστό γήπεδο με παρκέ στο οποίο τοποθετούνται δύο αντικριστά καλάθια.

Η πετοσφαίριση ή αλλιώς βόλεϊ αναπτύχθηκε το 1895 από τον Αμερικανό καθηγητή Γουίλιαμ Μόργκαν, στην Μασαχουσέτη των ΗΠΑ. Παίζεται με μία ειδική μπάλα μεταξύ δύο ομάδων που αποτελούνται από έξι άτομα και ανάμεσά τους υπάρχει ένα δίχτυ.

Η χειροσφαίριση ή αλλιώς χάντμπολ είναι ομαδικό ολυμπιακό άθλημα, όχι τόσο δημοφιλές στην Ελλάδα. Μοιάζει πολύ με το ποδόσφαιρο, ωστόσο παίζεται με τα χέρια και ο αγώνας διεξάγεται σε κλειστό γήπεδο, ενώ υπάρχουν περισσότεροι παίκτες από ότι στο ποδόσφαιρο.

Το ράγκμπι ή αλλιώς ράγκμπι φούτμπολ είναι ένα ομαδικό άθλημα το οποίο επίσης μοιάζει με το ποδόσφαιρο. Αναδείχθηκε τον 19ο αιώνα στο δημόσιο σχολείο του Ράγκμπι στο Γουόρικσιρ και διακρίνεται στο ράγκμπι γιούνιον και το ράγκμπι λιγκ.

Η υδατοσφαίριση ή αλλιώς πόλο είναι ομαδικό άθλημα που κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Διεξάγεται σε πισίνα μεταξύ δύο ομάδων που αποτελούνται από επτά παίκτες η καθεμιά. Μοιάζει αρκετά με το βόλεϊ, μόνο που εδώ κυριαρχεί το υγρό στοιχείο.

Ατομικά αθλήματα

Η ποδηλασία είναι από τα κορυφαία ατομικά αθλήματα. Περιλαμβάνει αρκετές υποκατηγορίες αγωνισμάτων, μερικά από τα οποία συμπεριλαμβάνονται και στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Έτσι, η αγωνιστική ποδηλασία περιλαμβάνει: (Ποδηλασία Δρόμου, Ποδηλασία Πίστας, Ορεινή Ποδηλασία, BMX, Cyclocross, Trial, Καλλιτεχνική Ποδηλασία, Ποδηλασία Α.Μ.Ε.Α

Η τοξοβολία είναι ένα από τα αρχαιότερα αθλήματα. Υπάρχουν δύο κατηγορίες τόξων, τα ολυμπιακά και τα σύνθετα τόξα. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες αγωνίζονται μόνο οι αθλητές που χρησιμοποιούν ολυμπιακό τόξο. Οι αθλητές κατατάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με την ηλικία. Ο στόχος στον οποίο καρφώνεται το βέλος αποτελείται από δέκα κύκλους, με πέντε διαφορετικά χρώματα: κίτρινο, κόκκινο, μπλε, μαύρο, άσπρο.

Η κολύμβηση είναι άθλημα κίνησης μέσα στο νερό από τα πλέον αρχαιότερα. Το 1896 συμπεριλήφθηκε για πρώτη φορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Υπάρχουν τέσσερα είδη κολύμβησης είναι :η πεταλούδα , το πρόσθιο, το ύπτιο και το ελεύθερο.

Ο στίβος περιλαμβάνει πάρα πολλά αγωνίσματα όπως τρέξιμο, άλμα, ρίψεις καθώς και αγώνες δρόμου, αθλήματα ρίψεων (δισκοβολία-ακοντισμός-σφυροβολία-σφαιροβολία), άλματα (εις μήκος, εις ύψος, επι κοντό) και τέλος μεικτά αγωνίσματα (δέκαθλο, πένταθλο, έπταθλο κλπ).Η παραπάνω λίστα σαφώς δεν είναι εξαντλητική των αθλημάτων που υπάρχουν, ωστόσο είναι ενδεικτική τόσο των ατομικών όσο και των ομαδικών αθλημάτων.

Αθλητικές υποδομές

Σύμφωνα με το Τμήμα Στατιστικής Τεκμηρίωσης Αθλητισμού της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού για τις δημόσιες αθλητικές εγκαταστάσεις υπάρχουν συνολικά 4.289 αθλητικές εγκαταστάσεις σε όλη την χώρα με συνολική έκταση 64.000 στρέμματα. Από αυτές μόλις οι τριάντα επτά είναι εθνικές, ενώ οι υπόλοιπες 4.252 είναι δημοτικές. Αναλογικά αντιστοιχεί μια αθλητική εγκατάσταση σε 2.531 κατοίκους, ενώ αν ληφθεί υπόψη και ο ηλικιακός παράγοντας, ο αριθμός αυτός μειώνεται σε 1.249 κατοίκους. Η κεντρική Μακεδονία και η Αττική έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό αθλητικών εγκαταστάσεων κάτι που δικαιολογείται και από τα υψηλά πληθυσμιακά ποσοστά που συγκεντρώνουν οι περιοχές αυτές. Αυτό που εκπλήσσει είναι ότι ενώ η κεντρική Μακεδονία έχει σχεδόν το μισό πληθυσμό από την Αττική, ωστόσο διαθέτει διπλάσιο ποσοστό αθλητικών εγκαταστάσεων σε σύγκριση με την Αττική. Πάντως και οι περιοχές αυτές μαζί συγκεντρώνουν λιγότερο από το ένα τρίτο του αριθμού των αθλητικών εγκαταστάσεων σε όλη την Ελλάδα. Σε ότι αφορά τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας, σε Αν. Μακεδονία & Θράκη, Θεσσαλία, Δυτική

Μακεδονία, Πελοπόννησος και Στερεά Ελλάδα παρατηρείται αριθμός αθλητικών εγκαταστάσεων αρκετά μεγαλύτερος σε σχέση με τον πληθυσμό τους.

Προσδιορισμός και οριοθέτηση του προβλήματος

Η αθλητική βιομηχανία αποτελεί ένα έντονο κοινωνικό φαινόμενο και η σημασία της ολοένα και κρίνεται σημαντική καθώς δύναται να αποτελέσει έναν βασικό πυλώνα ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Andrews (2019) σύμβουλος έκδοσης του «The Economist» η αθλητική βιομηχανία αποτελεί τον καθρέπτη κάθε κοινωνίας και κάθε οικονομίας, σημειώνοντας την συνεισφορά του στην κοινωνική συνοχή και τις πολιτιστικές του διαστάσεις. Ο ίδιος προέβλεψε την ακόμα μεγαλύτερη συνεισφορά της αθλητικής βιομηχανίας στην ελληνική οικονομία, αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζει ο συγκεκριμένος κλάδος. Για το ζήτημα των αθλητικών εγκαταστάσεων, στο συνέδριο του Economist αναφέρθηκε από τον αρμόδιο υφυπουργό ότι οι υποδομές είναι η βάση πάνω στην οποία θα αναπτυχθεί η αθλητική βιομηχανία. Συγκεκριμένα είπε ότι «Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλες και αρκετά σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις. Πολλές από αυτές παραμένουν αναξιοποίητες, ενώ κάποιες άλλες έχουν αφηθεί στην ελλιπή συντήρηση ή στην εγκατάλειψη. Αποτελεί προτεραιότητά μας η αξιοποίηση αυτών των εγκαταστάσεων είτε από το ΤΑΙΠΕΔ, είτε από άλλους φορείς, είτε μέσω ΣΔΙΤ ή οποιαδήποτε άλλη μορφή» (Andrews, 2019; Naftemporiki, 2021).

Παράλληλα, στον νομό Λακωνίας, όπου η πλειοψηφία των κατοίκων είναι παραγωγού αγροτικών προϊόντων, υπάρχει πληθώρα ερασιτεχνικών και επαγγελματικών συλλόγων, και θεωρείτε ένας νομό με αρκετές αθλητικές υποδομές νομός σύμφωνα με τον κατάλογο Χαρτογράφησης Αθλητικών Εγκαταστάσεων (Γ.Γ.Α, 2022). Στην περίπτωση όμως του νομού Λακωνίας, και συγκεκριμένα όπως φαίνεται μέσα από την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για όλη την Περιφέρεια Πελοποννήσου, ο αθλητισμός (ερασιτεχνικός και επαγγελματικός) δεν είναι μέσα στις προτεραιότητες, όπου μέσα από ολοκληρωμένες δράσεις θα μπορούσε να βοηθήσει στον μετασχηματισμό της οικονομίας σε τοπικό επίπεδο.

Η μόνη πρόσφατη αναφορά στις αναπτυξιακές δυνατότητες του αθλητισμού στην περιοχή συνδέονται με τον αθλητικό τουρισμό, όπου τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται και ο αιωροπτερισμός, ιδιαίτερα στη Μεσσηνία και τη Λακωνία (Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, 2019).

Η μη εμφατική διατύπωση ότι ο αθλητισμός μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης της εν λόγω περιφέρειας γενικότερα και του συγκεκριμένου νομού ειδικότερα, ούτε άμεσα

αλλά ούτε και έμμεσα (πχ σαν στοιχείο του πολιτισμού της) και η ανησυχία για το μέλλον του και την βιωσιμότητα του (εφόσον δεν φαίνεται να είναι στρατηγική προτεραιότητα η ανάπτυξη του) είναι και το κύριο ερέθισμα για την παρούσα εργασία.

Σημαντικότητα και σκοπός εργασίας

Σκοπός της εργασίας είναι να αποτυπώσει την υφιστάμενη κατάσταση του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού στον Νομό Λακωνίας σε επίπεδο δομών, λειτουργίας, προκλήσεων αλλά και αναπτυξιακών προτεραιοτήτων ώστε να είναι βιώσιμος και να επιτυγχάνει τους στόχους του. Παράλληλα, στόχος της εργασίας είναι να διαπιστώσουμε τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο επαγγελματικός και ερασιτεχνικός αθλητισμός στη Λακωνία όπως επίσης οι προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν σε επίπεδο ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού με σκοπό να μπορέσει ο αθλητισμός στην Λακωνία να ανταπεξέλθει και να γίνει βιώσιμος και πυλώνας ανάπτυξης για την περιοχή.

Ερευνητικά Ερωτήματα

1. Ποιες αθλητικές δομές υπάρχουν στον Νομό Λακωνίας και πως αυτές καθίστανται βιώσιμες
2. Ποιο είναι το μέγεθος του ερασιτεχνικού αθλητισμού στον Νομό Λακωνίας και ποιες είναι οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει
3. Ποιο είναι το μέγεθος του επαγγελματικού αθλητισμού στον Νομό Λακωνίας και ποιες είναι οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει
4. Ποιες είναι οι στρατηγικές προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν σε επίπεδο ανάπτυξης του ερασιτεχνικού αθλητισμού στο Νομό Λακωνίας
5. Ποιες είναι οι στρατηγικές προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν σε επίπεδο ανάπτυξης του επαγγελματικού αθλητισμού στο Νομό Λακωνίας

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Επαγγελματικός αθλητισμός και σχετική νομολογία

Σύμφωνα με την παράγραφο 9 του άρθρου 16 του Ελληνικού Συντάγματος :

«Ο αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του Κράτους. Το Κράτος επιχορηγεί και ελέγχει τις ενώσεις των αθλητικών σωματείων κάθε είδους, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων που παρέχονται κάθε φορά στις επιχορηγούμενες ενώσεις σύμφωνα με τον προορισμό τους.» (Hellenicparliament.gr, 2022).

Οι διατάξεις του αθλητικού νόμου 2725/1999 καταδεικνύουν την αλληλένδετη σχέση επαγγελματικού και ερασιτεχνικού αθλητισμού και την νομική προστασία και των δύο. Σύμφωνα με το άρθρο 60 η επιχορήγηση των αθλητικών σωματείων προϋποθέτει την λειτουργία τμήματος αμειβόμενων αθλητών (Τ.Α.Α), καθώς και την λειτουργία ομάδων ερασιτεχνών αθλητών, ενώ με το άρθρο 62 ορίζεται ότι η συγκρότηση της ολομέλειας των τμημάτων αμειβόμενων αθλητών γίνεται εντός της αντίστοιχης ομοσπονδίας με την οποία συνεργάζεται και η οποία της αναθέτει αρμοδιότητες πλέον των ήδη καθορισμένων, όπως είναι η διαπραγμάτευση με τους αθλητές των όρων της σύμβασης παροχής υπηρεσιών τους (e-nomothesia.gr, 2022).

Για την σύσταση αθλητικής ανώνυμης εταιρείας, το άρθρο 64 προβλέπει ότι αυτή μπορεί να γίνει μόνο με τη μετατροπή του τμήματος αμειβόμενων αθλητών. Εάν δεν υπάρχει τμήμα αμειβόμενων αθλητών, εξαιτίας της λειτουργίας ανωνύμων αθλητικών εταιρειών στο ίδιο άθλημα, είναι δυνατή η σύσταση αθλητικής ανώνυμης εταιρείας από τη μετατροπή του τμήματος ερασιτεχνών αθλητών του εκάστοτε αθλητικού σωματείου.

Η αθλητική ανώνυμη εταιρεία που συγκροτείται αναλαμβάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αθλητικού σωματείου που απορρέουν από την λειτουργία του τμήματος αμειβόμενων αθλητών ή του τμήματος ερασιτεχνών αθλητών. Σε ότι αφορά τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του αθλητικού σωματείου δεν αλλάζει κάτι και το τελευταίο λειτουργεί κανονικά τα υπόλοιπα αθλητικά του τμήματα μεταξύ των οποίων και το ερασιτεχνικό τμήμα. Στο άρθρο 65 ορίζεται ότι « Σκοπός της αθλητικής ανώνυμης εταιρείας που ιδρύεται είναι η δημιουργία, η οργάνωση και η διοίκηση επαγγελματικής αθλητικής ομάδας, η οργάνωση επίσημων ή φιλικών αθλητικών αγώνων επαγγελματικού χαρακτήρα της ομάδας αυτής και η συμμετοχή της σε κάθε είδους αγώνες, η οργάνωση εκδηλώσεων που αφορούν το άθλημα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τους ισχύοντες εκάστοτε

κανονισμούς, τους σκοπούς και τις αποφάσεις του οικείου επαγγελματικού συνδέσμου και της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας, καθώς και η εν γένει διαχείριση οποιωνδήποτε θεμάτων αφορούν τη δραστηριότητά της αυτή». Το άρθρο 75 αναφέρεται στην εποπτεία των Ανώνυμων Αθλητικών Εταιρειών (Α.Α.Ε) την οποία έχουν ο εκάστοτε υπουργός Ανάπτυξης ως προς την λειτουργία τους και ο εκάστοτε υπουργός Αθλητισμού ως προς όλα τα υπόλοιπα θέματα που προβλέπει ο αθλητικός νόμος.

Το άρθρο 95 προβλέπει την συγκρότηση πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων επιτροπών για την επίλυση οικονομικών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ επαγγελματιών ή αμειβόμενων αθλητών ή ακόμα και προπονητών με τις Ανώνυμες Αθλητικές Εταιρείες ή τα σωματεία που διατηρούν τμήματα αμειβόμενων αθλητών. Ο αθλητικός νόμος αναφέρει ρητά ότι όλες οι ανώνυμες αθλητικές εταιρείες, οι αθλητικές ενώσεις, τα αθλητικά σωματεία και οι ομοσπονδίες έχουν την υποχρέωση να συμπεριλάβουν στο καταστατικό τους διάταξη η οποία ορίζει ότι «τα φυσικά ή τα νομικά πρόσωπα που μετέχουν με οποιονδήποτε τρόπο στους διεξαγόμενους αγώνες αποδέχονται και καθιστούν αρμόδια ως διαιτητικά όργανα, για την επίλυση των μεταξύ τους αγωνιστικών διαφορών, μόνο τα προβλεπόμενα από το νόμο ή τους οικείους κανονισμούς δικαιοδοτικά όργανα ή επιτροπές. Αν δεν υπάρχει αναγραφή της παραπάνω διάταξης, λογίζεται ότι αυτή περιέχεται αυτοδικαίως». Αυτή η υποχρεωτική ρήτρα έχει δεχθεί πολλές κριτικές αναφορικά με την συνταγματικότητά της ή μη.

Σύμφωνα με το άρθρο 124 , το Ανώτατο Συμβούλιο Επίλυσης Αθλητικών Διαφορών (Α.Σ.Ε.Α.Δ) είναι δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο, αρμοδιότητα του οποίου είναι μεταξύ άλλων , η εκδίκαση προσφυγών κατά των πρωτοβάθμιων δικαιοδοτικών οργάνων που ορίζει ο αθλητικός νόμος στο άρθρο 119.

Επιπλέον, όλες οι επαγγελματικές ενώσεις και εταιρείες όλων των αθλημάτων είναι υποχρεωμένες βάσει του αθλητικού νόμου να εναρμονίζουν τους κανονισμούς τους με αυτούς της αντίστοιχης ομοσπονδίας, γεγονός που πρέπει να αποτυπώνεται σε διάταξη στο καταστατικό τους και η οποία θα πρέπει να εγκρίνεται για κάθε τροποποίηση που θα υφίσταται ο κανονισμός τους. Ωστόσο, η άτυπη επικράτηση της αντίληψης ότι η λειτουργία του επαγγελματικού αθλητισμού μπορεί να κινείται εκτός των ορίων που θέτει η παράγραφος 9 του άρθρου 16 του Συντάγματος συντέλεσε ώστε η εφαρμογή της εποπτεία από το κράτος να μην έχει αθλητικό χαρακτήρα, αλλά να πάρει την μορφή ελέγχου ανωνύμων εταιρειών. Ο ίδιος ο αθλητικός νόμος μάλιστα που όπως αναφέρθηκε παραπάνω ορίζει την εναρμόνιση με τις ομοσπονδίες, προβλέπει με το άρθρο 96 την παράκαμψη της υποχρέωσης αυτής με κατάλληλη ρύθμιση στο καταστατικό της οικείας ομοσπονδίας. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι ο αθλητικός νόμος δίνει το δικαίωμα σε επαγγελματικές ενώσεις να αποκοπούν από

αυτόν και τις ομοσπονδίες. Τους επιτρέπει μόνο να αποκτήσουν μια σχετική αυτονομία, έτσι ώστε και να λειτουργούν μέσα σε ένα θεσμικό πλαίσιο και να έχουν την δυνατότητα άντλησης οικονομικών πόρων από ιδιωτικά κεφάλαια. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο όνομα της χρηματοοικονομικής αλληλεγγύης, ο νόμος προβλέπει οικονομικές υποχρεώσεις των Ανώνυμων Αθλητικών Εταιρειών προς τα μητρικά αθλητικά σωματεία, αλλά και προβλέπει ένα σύστημα υποβιβασμού και ανόδου σε κατηγορίες αγώνων ώστε να μην επιτραπεί η δημιουργία ενός συστήματος άτυπη ιεραρχίας τόσο σε αγωνιστικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο μεταξύ των αθλητικών εταιρειών και των αθλητικών τμημάτων αμειβόμενων αθλητών.

Τέλος, ο αθλητικός νόμος ορίζει με το άρθρο 85 τον επαγγελματία αθλητή ως εξής: «Αθλητής με αμοιβή είναι εκείνος που συνδέεται με αθλητικό σωματείο που διατηρεί Τ.Α.Α. με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας για παροχή αθλητικών υπηρεσιών. Επαγγελματίας αθλητής είναι εκείνος που συνδέεται με Α.Ε.Ε., με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας για παροχή αθλητικών υπηρεσιών, ενώ κατ' εξαίρεση, αθλητής με αμοιβή ή επαγγελματίας αθλητής ανάλογα, είναι και εκείνος ο οποίος διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 94 του παρόντος νόμου.» Από εκεί και έπειτα με μια σειρά διατάξεων καθορίζονται οι σχέσεις των αθλητών με τα τμήματα αμειβόμενων αθλητών και τις αθλητικές ανώνυμες εταιρείες, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα τις κάθε πλευράς τόσο σε ηθικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

Ερασιτεχνικός αθλητισμός και σχετική νομολογία

Ο αθλητικός νόμος δίνει εξίσου μεγάλη βαρύτητα στον ερασιτεχνικό αθλητισμό, όπως και στον επαγγελματικό. Ξεκινά με διατάξεις που ορίζουν τον ρόλο και το πλαίσιο λειτουργίας των αθλητικών σωματείων. Πιο συγκεκριμένα, ορίζει το αθλητικό σωματείο ως την «ένωση φυσικών προσώπων που έχει ως κύριο σκοπό τη συστηματική καλλιέργεια και την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των αθλητών της για τη συμμετοχή τους σε αθλητικούς αγώνες». Το αθλητικό σωματείο δύναται βάση του νόμου, να ορίζει αντίτιμο για τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες αθλημάτων που προσφέρει, ωστόσο, το σημαντικό πλεονέκτημα που δίνεται από την νομοθεσία είναι η δυνατότητα να λαμβάνει δωρεές από νομικά και φυσικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, σύμφωνα πάντα με τις διατάξεις του νόμου, καθώς επίσης και να συνάπτει συμβάσεις χορηγίας ή διαφήμισης με φυσικά ή νομικά πρόσωπα για την ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητάς του.

Ωστόσο, σε μια τέτοια συνθήκη, δεν επιτρέπεται η χρήση της επωνυμίας, του σήματος ή άλλων διακριτικών στοιχείων των φυσικών ή νομικών προσώπων για εμπορική διαφήμιση και οικονομική εκμετάλλευση. Η συμμετοχή των αθλητικών σωματείων και των αθλητών τους σε αγώνες τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό, πρέπει να έχει την έγκριση της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας. Τυχόν συμμετοχή χωρίς προηγούμενη έγκριση από την ομοσπονδία, δίνει στην τελευταία το δικαίωμα προσωρινής διακοπής επιχορήγησης προς το αθλητικό σωματείο. Τέλος, η αθλητική νομοθεσία απαγορεύει την αλλαγή χρήσης ή ακόμα και την εκποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, ενώ μετά την διάλυση ενός αθλητικού σωματείου και αφού ολοκληρωθεί η εκκαθάριση, τα περιουσιακά του στοιχεία περνάνε στην διαχείριση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για αθλητικούς σκοπούς.

Με το άρθρο 10 του αθλητικού νόμου η αθλητική ένωση περιγράφεται ως *«η τοπική οργάνωση αθλητικών σωματείων (νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου) που καλλιεργούν το ίδιο άθλημα ή κλάδο άθλησης, με σκοπό την υποβοήθηση και ανάπτυξή του στα γεωγραφικά όρια λειτουργίας της και μέσα στο πλαίσιο που προσδιορίζεται από τους ειδικούς κανονισμούς της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 78 και επόμενα του Αστικού Κώδικα»*. Επιτρέπεται η ίδρυση μίας μόνο αθλητικής ένωσης σε κάθε νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, ενώ ο ελάχιστος αριθμός μελών είναι δέκα. Ο αθλητικός νόμος προβλέπει επίσης, ότι αν δεν είναι δυνατή η λειτουργία αθλητικής ένωσης, εναλλακτικά μπορεί να λειτουργήσει τοπική επιτροπή που αποτελείται από εκπροσώπους σωματείων τα οποία προωθούν το ίδιο άθλημα ή κλάδο άθλησης, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον ειδικό κανονισμό της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας (Forin.gr, 2022) .

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του αθλητικού νόμου αθλητική ομοσπονδία είναι *«η ανώτατη οργάνωση αθλητικών σωματείων ή αθλητικών ενώσεων (νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου) που καλλιεργούν το ίδιο άθλημα ή κλάδο άθλησης, έχει σκοπό την καλλιέργεια και την ανάπτυξή του σε όλη τη χώρα και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 78 και επόμενα του Αστικού Κώδικα»*. Ο νόμος επιτρέπει την δημιουργία μίας και μόνο ομοσπονδίας για κάθε άθλημα σε όλη την χώρα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μια ομοσπονδία μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα αθλήματα, όταν τα τελευταία δεν δύναται να εκπροσωπηθούν από ξεχωριστή ομοσπονδία.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην αθλητική νομοθεσία και για τον αθλητισμό ατόμων με ειδικές ανάγκες, όπου δηλώνεται ξεκάθαρα ότι *«Ο αθλητισμός των ατόμων με ειδικές ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.) είναι ένας ιδιαίτερος τομέας άθλησης, που τελεί υπό την προστασία του Κράτους»*. Για την υποστήριξή του ιδρύονται σωματεία και ομοσπονδίες σύμφωνα με τις

προβλεπόμενες διατάξεις του αθλητικού νόμου. Πιο συγκεκριμένα, ένα σωματείο Α.Μ.Ε.Α., αναγνωρίζεται ως αθλητικό εφόσον έχει τουλάχιστον δέκα αθλητές. Επιπλέον, αν λειτουργεί και τμήμα ομαδικού αθλήματος, πρέπει να έχει αριθμό αθλητών τουλάχιστον ίσο με τον αναγκαίο αριθμό τακτικών και αναπληρωματικών όπως προβλέπεται από τους κανονισμούς του αθλήματος προκειμένου να συμμετέχει σε αγώνες. Για να συσταθεί μια ομοσπονδία Α.Μ.Ε.Α., χρειάζεται απόφαση των γενικών συνελεύσεων ή των διοικητικών συμβουλίων από τουλάχιστον πέντε αναγνωρισμένα αθλητικά σωματεία Α.Μ.Ε.Α. Ο νόμος προβλέπει αναφορικά με τις κατηγορίες αναπηριών που καλύπτει η Διεθνής Παραολυμπιακή Επιτροπή (I.P.C.), την αναγνώριση μίας μόνο αθλητικής ομοσπονδίας με την ονομασία «Εθνική Αθλητική Ομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες» που εδρεύει στην Αθήνα και μέσω της οποίας εκπροσωπείται η χώρα μας στην Διεθνή Παραολυμπιακή Επιτροπή. Σε ειδικές περιπτώσεις ομαδικών αθλημάτων γίνεται εξαίρεση και επιτρέπεται σύσταση ομοσπονδίας σύμφωνα με ότι προβλέπουν οι διατάξεις του νόμου.

Το άρθρο 50 του νόμου 2722/1999 ορίζει ότι η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού επιχορηγεί τους αθλητικούς φορείς, καθώς και περιφερειακές δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμίδας και νομικά πρόσωπα που εποπτεύει, προκειμένου οι εποπτευόμενοι αυτοί φορείς να ανταπεξέλθουν στις λειτουργικές τους δαπάνες, στις δαπάνες οργάνωσης ή συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες, καθώς και για την εκτέλεση, βελτίωση ή συντήρηση αθλητικών έργων ή εγκαταστάσεων. Σημειώνεται ότι οι εποπτευόμενοι φορείς υποχρεούνται να καταβάλλουν απολογισμό στην Γενική Γραμματεία Αθλητισμού για τα ποσά της επιχορήγησης. Ωστόσο, επιχορηγήσεις δεν δίνονται σε αθλητικά σωματεία που δεν απασχολούν προπονητή και σε αθλητικές ομοσπονδίες που έχουν προσλάβει ειδικό συνεργάτη παραβιάζοντας τις διατάξεις της αθλητικής νομοθεσίας. Προβλέπεται μάλιστα, με το άρθρο 52, συγκρότηση ελεγκτικού συμβουλίου στην Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, το οποίο έχει στην αρμοδιότητά του τον διαχειριστικό και λογιστικό έλεγχο όλων των επιχορηγούμενων φορέων, την ευθύνη της τήρησης από τις ομοσπονδίες και τα σωματεία των διατάξεων των νόμων που αφορούν διαχειριστικούς και λογιστικούς κανόνες, την εισήγηση για την περικοπή της επιχορήγησης, εφόσον διαπιστώνονται σοβαρές παραβάσεις και τέλος, τον έλεγχο των τμημάτων αμειβομένων αθλητών (Τ.Α.Α.) για τη διαπίστωση της τήρησης ή μη των διατάξεων, που αφορούν διαχειριστικούς και λογιστικούς κανόνες καθώς και τον έλεγχο των οικονομικών τους υποχρεώσεων.

Τέλος, στο κομμάτι του ερασιτεχνικού αθλητισμού, αξίζει να σημειωθεί ότι ο αθλητικός νόμος 2725/1999 διατυπώνει με σαφήνεια ότι «*Η ανάπτυξη του σχολικού*

αθλητισμού και η σύνδεσή του με το σωματειακό αθλητισμό αποτελεί βασική αθλητική προτεραιότητα για το Κράτος». Για το σκοπό αυτό προβλέπει την συγκρότηση Εθνικής Επιτροπής Σχολικού Αθλητισμού και Ολυμπιακής Παιδείας, η οποία λειτουργεί στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και έχει συντονιστικό και γνωμοδοτικό χαρακτήρα. Η επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, της Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων.

Σύγχρονες προκλήσεις αθλητισμού

Η Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας της ΕΕ μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εντόπισε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο αθλητισμός σε επίπεδο ευρωπαϊκής πολιτικής και κατέστησε σαφές ότι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο αθλητισμός σήμερα είναι πολλές και διαδραματίζουν βασικό κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό ρόλο στην προώθηση της δημοκρατίας, του σεβασμού, αλληλεγγύη, ποικιλομορφία, αξίες ειρήνης και ισότητας.

Επίσης, σε μια σύγχρονη κοινωνία κοινωνικής ανισότητας και κινητικότητας πληθυσμού, μια άλλη πρόκληση για τον αθλητισμό είναι αυτός ο αθλητισμός στο σύνολό του, ειδικά για όσους έχουν λιγότερες ευκαιρίες, γι' αυτό πρέπει να είναι ανοιχτός χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμος σε όλους. Ανεξάρτητα από ηλικία, φύλο, αναπηρία ή πολιτιστικό και κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο (Europarl.europa.eu, 2021).

Είναι σαφές ότι ο αθλητισμός σαν οικονομικός τομέας, είναι αναπτυσσόμενος με μεγάλη συνεισφορά στην ανάπτυξη αλλά και την απασχόληση στην ΕΕ, συμβάλλοντας έτσι στην ευημερία της, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της θέσης της ΕΕ στη διεθνή σκηνή.

Μια άλλη σύγχρονη πρόκληση στον τομέα του αθλητισμού είναι η πανδημία COVID-19, η οποία είχε αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στον κλάδο της (Mehrsafar, Gazerani, Zadeh, & Sánchez, 2020).

Η πρόκληση είναι να εξισορροπηθεί η ανάπτυξη του πρωταθλητισμού και του μαζικού αθλητισμού, συμπεριλαμβανομένων των ενεργών δραστηριοτήτων αναψυχής, καθώς ο μαζικός αθλητισμός ενισχύει την ανάπτυξη των κοινωνικών αλλά και άλλων δεξιοτήτων των ανθρώπων και προωθεί το αίσθημα της συνεργασίας και τη συμμετοχή των πολιτών μέσω του εθελοντισμού (Scott, 2021).

Μια σημαντική πρόκληση που σχετίζεται με το έργο μας είναι η περαιτέρω ανάπτυξη διαφόρων ειδών αθλητικών υποδομών, η οποία θα βάλει τις βάσεις για τη βελτίωση της

ποιότητας ζωής και την δημιουργία οικονομικών ευκαιριών σε απομακρυσμένες και μειονεκτούσες περιοχές.

Τέλος, πρέπει να αναφέρουμε ότι ο αθλητισμός διαχρονικά αντιμετωπίζει μια σειρά προκλήσεων όπως ζητήματα διαφθοράς (πχ μέσω «στημένων» αγώνων), αντιαθλητικές συμπεριφορές όπως το ντόπινγκ, ζητήματα χρηματισμού, ζητήματα παραβίασης πνευματικής ιδιοκτησίας (πχ ψηφιακή πειρατεία και παράνομη μετάδοση αγώνων), παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (πχ κακοποίηση αθλητών από τους προπονητές τους), ρατσιστικές και άλλου είδους διακρίσεις, βία και φαινόμενα φανατισμού, καθώς και άλλα ανάλογα (Burton & Peachey, 2014; Taylor & Hardin, 2016).

Πηγές χρηματοδότησης και οικονομική διαχείριση αθλητικών οργανισμών

Οι πηγές χρηματοδοτήσεις των αθλητικών οργανισμών γενικά χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

1. Κρατικά κονδύλια και επιχορηγήσεις από τον τακτικό και έκτακτο προϋπολογισμό
2. Ιδιωτικά κονδύλια τα οποία μπορεί να είναι πολλών ειδών όπως: τηλεοπτικά δικαιώματα, εισιτήρια, χορηγίες, δραστηριότητες αθλητικών εγκαταστάσεων (υπηρεσίες παρακολούθησης αγώνων, ψυχαγωγία, αγορές προϊόντων, catering) κ.α.
3. Ευρωπαϊκά κονδύλια και επιχορηγήσεις τα από συναφή επιχειρησιακά προγράμματα ή τα προγράμματα INTERREG (Kelley, 2012),

Τέλος, οι αθλητικοί οργανισμοί οι οποίοι στηρίζονται σε δικά τους έσοδα μπορούν να διακριθούν σε τρεις επιμέρους κατηγορίες:

Οργανισμοί άμεσων εσόδων, που λαμβάνουν έσοδα (εισιτήρια, τηλεοπτικά δικαιώματα, χορηγίες) απευθείας από τη διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων, όπως επαγγελματικές ομάδες ποδοσφαίρου και μπάσκετ, επαγγελματικές αθλητικές ενώσεις, επιτροπές οργάνωσης αθλητικών εκδηλώσεων).

Οργανισμοί με περιφερειακά έσοδα που προέρχονται από υπηρεσίες υποστήριξης για αθλητικές εκδηλώσεις (υπηρεσίες διαφήμισης, ένδυση, μεταφορές), ανάπτυξη αθλητικών εγκαταστάσεων μετά την ανάθεση, πωλήσεις προϊόντων και υπηρεσιών.

Οργανισμοί με έμμεσα έσοδα που δραστηριοποιούνται στην πώληση αθλητικών προϊόντων και χορηγίες αθλητικών εκδηλώσεων (Θεοδωράκης, 2017).

Προοπτικές ανάπτυξης ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού

Οι προοπτικές ανάπτυξης του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού είναι πολλές αρκεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο αθλητικό μάντζμεντ είναι ένα από τα αναδυόμενα και ταχέως αναπτυσσόμενα επαγγέλματα στον κόσμο, καθώς οι πρόσφατες εξελίξεις στον αθλητικό κλάδο έχουν δημιουργήσει μεγαλύτερη ζήτηση για εκπαίδευση διαχείρισης για επαγγελματίες που εργάζονται σε διάφορα αθλήματα (Scott, 2021). Αυτό θα υποστηριχθεί με την μακροχρόνια συνεργασία με ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς και εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον αθλητικό κλάδο, όπου οι άμεσοι ωφελοόμενοι θα είναι οι αθλητές αλλά και η τοπική κοινωνία. Συνεπώς θα πρέπει να υπάρχει στενότερη συνεργασία με τα πανεπιστήμια, και εμπλοκή και ενδυνάμωση των φοιτητών (μέσω πχ του θεσμού της πρακτικής άσκησης).

Τέλος, οι προοπτικές είναι υπαρκτές αρκεί να υπάρξει μεγαλύτερη εξωστρέφεια και ενδυνάμωση των ερευνητικών δραστηριοτήτων (με πανεπιστήμια, νοσοκομεία και την βιομηχανία) με σκοπό την δημιουργία καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών με εφαρμογές αθλητικής βιομηχανίας (Mogaji, Badejo, Charles & Millisits, 2020).

ΜΕΘΟΔΟΣ

Εξαιτίας τόσο της θεματολογίας της έρευνας όσο και του ενδιαφέροντος του ερευνητή να μελετήσει την υφιστάμενη κατάσταση του αθλητισμού στον συγκεκριμένο νομό σηματοδοτεί τον ποιοτικό χαρακτήρα της εργασίας αυτής. Επίσης, το είδος των ερευνητικών ερωτημάτων που θέτει, καθορίζει την υιοθέτηση της φαινομενολογικής μεθοδολογίας όπου μέσω συνεντεύξεων σε βάθος σε ένα μικρό δείγμα ατόμων κρίνεται η πιο κατάλληλη μέθοδος προκειμένου να διερευνήσει τα νοήματα τα οποία συνδέονται με το φαινόμενο που τον ενδιαφέρει.

Δείγμα

Το κριτήριο επιλογής των καταλληλότερων συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν να είναι στελέχη ενός αθλητικού οργανισμού, τόσο ερασιτεχνικού όσο και επαγγελματικού, οι οποίοι να είναι πρόθυμοι να παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες και τις προσωπικές τους εμπειρίες σχετικά με τις προκλήσεις που βιώνουν οι οργανισμοί τους στη σύγχρονη Λακωνία. Αυτή η μέθοδος επιλογής δείγματος χαρακτηρίζεται από την ενεργητική και σκόπιμη δειγματοληψία, η οποία όπως αναφέρει και ο Howitt (2010), θεωρείται η καταλληλότερη εξυπηρετώντας το σκοπό και τα ερωτήματα της μιας ποιοτικής έρευνας. Αφού έγινε μία πρώτη επιλογή πιθανών συμμετεχόντων στην έρευνα, σύμφωνα με αυτό το κριτήριο έξι αθλητικοί οργανισμοί προσεγγίστηκαν επιτυχώς και αποτέλεσαν το τελικό δείγμα της έρευνας. Αυτοί ήταν οι εξής:

1. Αθλητικός Σύλλογος Αστήρ Βλαχιώτη Λακωνίας, ερασιτεχνικός, ποδόσφαιρο και μπάσκετ
2. Καρνάτιδες Σπάρτης, γυναικείο ποδόσφαιρο, ερασιτεχνικό
3. Σπαρτιατικός Γυμναστικός Σύλλογος
4. Πανγυθεατικός Γ.Σ., ποδόσφαιρο επαγγελματικό (Γ εθνική)
5. Σπαρτιατικός Γ.Σ., διάφορα, κυρίως επαγγελματικό
6. Σκοπευτικός Όμιλος Σπάρτης

Μέσα συλλογής δεδομένων

Οι ερωτήσεις των συνεντεύξεων προέκυψαν από την μελέτη της βιβλιογραφίας καθώς και συνδυασμό πιθανόν ερωτήσεων που εκτιμήθηκε από τον ερευνητή ότι

εξυπηρετούν τον διερευνητικό σκοπό της έρευνας. Σε πρώτο χρόνο, πραγματοποιήθηκε μια συνέντευξη προκειμένου να επιβεβαιωθεί το επίπεδο κατανόησης των συγκεκριμένων διατυπώσεων ή και να συμπληρωθεί περαιτέρω. Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

1. Περιγράψτε μας με λίγα λόγια το σύλλογο με τον οποίο ασχολείστε (θέλουμε στοιχεία για την ιστορία του, στοιχεία για την ταυτότητα του όπως άθλημα, εγκαταστάσεις, περιοχή, έμφαση στον ερασιτεχνικό ή στον επαγγελματικό αθλητισμό κ.λ.π)
2. Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σύλλογος σας και ποιοι είναι οι πιθανοί τρόποι αντιμετώπισης τους;
3. Περιγράψτε τους τρόπους χρηματοδότησης που έχετε πρόσβαση για το σύλλογο σας (πχ στήριξη με τακτικό από τον τακτικό η έκτακτο προϋπολογισμό του δήμου και της περιφέρειας, συνδρομές μελών κ.λ.π)
4. Εάν είχατε τη δυνατότητα να αλλάξετε ορισμένα πράγματα στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι αθλητικοί σύλλογοι στο νομό Λακωνίας, ποιες προτάσεις / παρεμβάσεις θα κάνετε;
5. Πιστεύετε ότι η λειτουργία των αθλητικών συλλόγων (του δικού σας αλλά και των υπολοίπων) ευνοεί την οικονομική δραστηριότητα και την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής ή είναι τελείως ασύνδετες έννοιες μεταξύ τους;
6. Ποιοι είναι οι βασικοί άξονες όπου κατά τη γνώμη σας πρέπει να στραφεί το σύνολο των συλλόγων (ερασιτεχνικού ή επαγγελματικού ανάλογα με το σε ποια κατηγορία ανήκετε) αθλητισμού της Λακωνίας ώστε να υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης του;
7. Πόσο βασική είναι για εσάς η σχέση με τους φορείς του δήμου και της περιφέρειας σε ότι έχει να κάνει με την αναπτυξιακή πορεία του συλλόγου σας αλλά και του αθλητισμού ευρύτερα στο νομό Λακωνίας (πχ συμμετοχή σε έργα όπως Φιλόδημος II που αφορά σε Έργα και προμήθειες για την βελτίωση αθλητικών εγκαταστάσεων Δήμου Σπάρτης)
8. Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να θωρακιστεί ο ερασιτεχνικός αλλά και επαγγελματικός αθλητισμός στο νομό Λακωνίας ώστε να γίνει πιο ανθεκτικός στις πιθανές απειλές από το περιβάλλον (παραδείγματος χάρη έλλειψη ή μείωση χρηματοδοτήσεων, αλλαγή αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της περιφέρειας, και άλλες απειλές από το περιβάλλον όπως πρόσφατα είδαμε την Πανδημία);

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν από μια έως μια και μισή ώρα και πραγματοποιήθηκε στις αθλητικές εγκαταστάσεις των συμμετεχόντων συλλόγων και τηρήθηκαν όλα τα μέτρα προστασίας για την αποφυγή της διασποράς της πανδημίας Covid-19 τηρήθηκαν όλα τα απαραίτητα πρωτόκολλα. Επίσης, δόθηκαν οι κατάλληλες οδηγίες που αφορούσαν το σκοπό της έρευνας, τον εθελοντικό χαρακτήρα της συμμετοχής τους σε αυτή αλλά και την τήρηση της ανωνυμίας και εμπιστευτικότητας. Επομένως, δεν συλλέχθηκε και δεν αποτυπώνεται στην εργασία κανένα στοιχείο το οποίο μπορεί έμμεσα ή άμεσα να οδηγήσει στον συμμετέχοντα της έρευνας (όπως πχ ηλικία, θέση στον οργανισμό κ.α.).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Παρουσίαση νομού Λακωνίας

Με συνολική έκταση 3.639 τετραγωνικά χλμ. και πληθυσμό που αγγίζει τις εκατό χιλιάδες κατοίκους, ο νομός Λακωνίας αποτελεί όχι μόνο τον νοτιότερο νομό της Περιφέρειας Πελοποννήσου αλλά και τον νοτιότερο νομό της ηπειρωτικής Ελλάδας. Με βάση το πρόγραμμα «Καλλικράτης» ο νομός Λακωνίας διαιρείται σε πέντε δήμους: τον δήμο Ευρώτα, τον δήμο Μονεμβασιάς, τον δήμο Ελαφονήσου, τον δήμο Ανατολικής Μάνης και τον δήμο Σπάρτης.

Στον τελευταίο βρίσκεται και η πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη του νομού Λακωνίας, η Σπάρτη, με πληθυσμό περίπου δεκαέξι χιλιάδες κατοίκους. Στο νομό Λακωνίας ανήκει και η Ελαφώνησος. Ιστορικά, η πρώτη εμφάνιση του νομού Λακωνίας εντοπίζεται κατά την πρώτη διοικητική διαίρεση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, όπου με εντολή του Ιωάννη Καποδίστρια και σε συνέχεια ψηφίσματος το 1828, εφαρμόζεται η διαίρεση της Πελοποννήσου σε επτά τμήματα. Στο έκτο τμήμα της διαίρεσης αυτής, που ονομάστηκε Λακωνία, βρίσκονταν η Μονεμβασιά, η Ανατολική Μάνη, ο Πραστός, ο Μυστράς, το Λεωνίδιο και ο Τυρός. Από τότε μέχρι και το 1909, οπότε και πήρε την τελική του μορφή, η οποία ισχύει μέχρι και σήμερα, ο νομός Λακωνίας άλλαξε πολλές φορές ως προς την διοίκησή του, τις επαρχίες και τους δήμους που περιλάμβανε, καθώς και την έδρα του (Gtp.gr, 2022).

Οι ακτές του νομού Λακωνίας βρέχονται από το Λακωνικό κόλπο, από το Μεσσηνιακό κόλπο και από το Μυρτώ πέλαγος. Μόνο το 1/4 του Λακωνικού εδάφους είναι πεδινό. Το υπόλοιπο είναι ορεινό και διαμορφώνεται κυρίως ανατολικά από την οροσειρά του Πάρνωνα και δυτικά από την οροσειρά του Ταΰγετου, που αποτελεί και την πιο ψηλή κορυφή σε όλη την Πελοπόννησο.

Μεταξύ των δύο αυτών οροσειρών κυλά ο ποταμός Ευρώτας, που είναι και ο μοναδικός μεγάλος ποταμός της Λακωνίας, και απλώνεται ο κάμπος. Η οροσειρά του Ταΰγετου, ή αλλιώς το "αρσενικό βουνό", καταλήγει στην χερσόνησο της Μάνης και στο ακρωτήριο Ταίναρο, ενώ η οροσειρά του Πάρνωνα, καταλήγει στη χερσόνησο Επιδαύρου Λιμηράς και στο ακρωτήριο Μαλέας. Στην βόρεια πλευρά του, ο νομός Λακωνίας συνορεύει με τον νομό Αρκαδίας, ενώ στην δυτική πλευρά του συνορεύει με τον νομό Μεσσηνίας. Ο νομός Λακωνίας διαθέτει μεσογειακό κλίμα, με την πεδινή του περιοχή να έχει συχνά βροχοπτώσεις. Η περίοδος του χειμώνα είναι σε γενικές γραμμές ήπια, σε αντίθεση με την

περίοδο του καλοκαιριού που και μεγαλύτερη είναι σε διάρκεια και χαρακτηρίζεται από υψηλές θερμοκρασίες και ξηρασία. Εκτός από το Δέλτα του Ευρώτα, η Λίμνη Στρογγυλή αποτελεί επίσης έναν πολύ σημαντικό υδροβιότοπο. Πρόκειται για μια λιμνοθάλασσα απέναντι από την Ελαφώνησο, που η προέκτασή της καταλήγει σε δύο μικρότερες λίμνες, του Μάγγανου και του Νεραντζιώνα. Εξίσου σημαντικές είναι και λιμνοθάλασσες του Αστερίου και του Γέρακα, που φιλοξενούν πολλά και ποικίλα είδη αποδημητικών πουλιών προσφέροντας στους επισκέπτες ένα μοναδικό θέαμα.

Επίσης, αξίζει να γίνει αναφορά και στο απολιθωμένο δάσος που βρίσκεται στην περιοχή του Μαλέα και συγκεντρώνει κορμούς εκατομμυρίων χρόνων. Η Λακωνία έχει και αρκετές προστατευόμενες περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στο Natura 2000 όπως είναι το σπήλαιο Σολωμού, η Μονεμβασιά και ο πύργος του Αγίου Στεφάνου. Τέλος, ο νομός της Λακωνίας είναι γνωστός και για τα πολλά του κάστρα. Μεταξύ των πιο γνωστών είναι η καστροπολιτεία της Μονεμβασιάς και η καστροπολιτεία του Μυστρά (tripadvisor.com.gr, 2022).

Κοινωνικό και Οικονομικό προφίλ Νομού

Στο νομό Λακωνίας η πλειοψηφία των κατοίκων είναι αγρότες και παραγωγοί αγροτικών προϊόντων όπως ελιές και λάδι, πορτοκάλια, αλλά και κρασί. Το είδος των αγροτικών καλλιεργειών, το επίπεδο απόδοσής τους και κατά συνέπεια το επίπεδο εισοδήματος, ποικίλλει μεταξύ των περιφερειών του νομού. Τρεις είναι οι περιφερειακές ζώνες που ξεχωρίζουν: Οι ορεινές περιοχές του Ταΰγετου και του Πάρνωνα και η κοιλάδα του Ευρώτα που είναι και η πιο εύφορη όλων. Η καλλιέργεια της ελιάς κυριαρχεί στον νομό καλύπτοντας πάνω από τις μισές εκτάσεις που καλλιεργούνται συνολικά.

Ωστόσο, γεωγραφικά η ελαιοκαλλιέργεια στην μεγαλύτερή της έκταση, εντοπίζεται στην κοιλάδα του ποταμού Ευρώτα, η οποία έχει τις περισσότερες πεδινές και αρδευόμενες εκτάσεις και δίνει σχεδόν το σύνολο της παραγωγής ρυζιού, λαχανικών, εσπεριδοειδών και βαμβακιού και άλλων προϊόντων. Η περιοχή αυτή συγκεντρώνει επίσης σχεδόν τον μισό πληθυσμό του νομού, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου εργάζεται στην γεωργία. Επιπλέον, η Σπάρτη, πρωτεύουσα του νομού Λακωνίας, στεγάζει την πλειοψηφία των βιομηχανιών που επεξεργάζονται τα γεωργικά προϊόντα που παράγονται στην περιοχή.

Στην ορεινή περιοχή του Ταΰγετου συγκεντρώνεται το ένα τρίτο των κατοίκων του νομού. Και εδώ οι κάτοικοι στην πλειοψηφία τους εργάζονται στην γεωργία. Η ελαιοκαλλιέργεια είναι και εδώ πολύ ανεπτυγμένη, όπως επίσης και η κτηνοτροφία. Τόσο στον Ταΰγετο όσο και στον Πάρνωνα ο δασικός πλούτος αξιοποιείται κι έτσι προκύπτει μια

σημαντική παραγωγή ξυλείας, κατά κύριο λόγο ξυλεία πεύκου. Αξιοσημείωτη είναι επίσης και η παραγωγή σύκων, χαρουπιών, κρεμμυδιών και άλλων προϊόντων.

Στην ανατολική πλευρά του νότιου τμήματος του Ταΰγετου βρίσκεται το Γύθειο. Από το λιμάνι του Γυθείου, που εξελίχθηκε μέσα στο χρόνο σε αστικό και εμπορικό κέντρο, καθώς αναπτύσσονταν οι θαλάσσιες μεταφορές, προωθούνταν πάντα τα προϊόντα του νομού Λακωνίας. Στις μέρες μας, η οικονομία της περιοχής βασίζεται κυρίως στην ελαιοκαλλιέργεια. Στην πιο αραιοκατοικημένη και λιγότερο εύφορη δυτική πλευρά του νότιου τμήματος του Ταΰγετου, η ελαιοκαλλιέργεια είναι ο αποκλειστικός πυλώνας της τοπικής οικονομίας, με χαμηλότερη απόδοση συγκριτικά με την ανατολή πλευρά, που αναφέρθηκε παραπάνω, αλλά με καλής ποιότητας παραγωγή.

Τέλος, ο τομέας του τουρισμού, εσωτερικού και εξωτερικού, που εντατικοποιείται κατά κύριο λόγο το καλοκαίρι, κερδίζει πλέον όλο και περισσότερο έδαφος στην ενασχόληση των κατοίκων. Μεταξύ των πιο δημοφιλών τουριστικών προορισμών του νομού Λακωνίας είναι η Ελαφώνησος, η Μονεμβασιά, η Ακρωταινάρια περιοχή και το Γύθειο.

Εξυπη εξειδίκευση περιφέρειας (προτεραιότητες και επενδυτικό προφίλ)

Με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» η Ελλάδα διαιρέθηκε διοικητικά σε δεκατρείς περιφέρειες, μεταξύ αυτών και η περιφέρεια Πελοποννήσου, με συνολική έκταση 15.490 τετραγωνικά χιλιόμετρα, πληθυσμό 638.942 κατοίκους και «πρωτεύουσα» την Τρίπολη. Απαρτίζεται από τους νομούς Αρκαδίας, Κορινθίας, Αργολίδας, Μεσσηνίας και Λακωνίας. Ο νομός Λακωνίας με ποσοστό 67,3% και ο νομός Αρκαδίας με ποσοστό 67,8%, έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό αγροτικού εργατικού δυναμικού στην περιφέρεια, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό αστικού πληθυσμού εντοπίζεται στο νομό Αργολίδας. Εκτός από την Τρίπολη, άλλες μεγάλες πόλεις της περιφέρειας είναι η Κόρινθος, το Άργος, η Καλαμάτα και η Σπάρτη. Επίσης, τόσο στην Καλαμάτα όσο και στην Τρίπολη, λειτουργούν ανώτατα και τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα (Espra.gr, 2014) .

Η δυτική πλευρά της περιφέρειας συνορεύει με την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και βρέχεται από το Ιόνιο πέλαγος, η βορειανατολική πλευρά της συνορεύει με την περιφέρεια Αττικής και τέλος οι ανατολικές ακτές της περιβάλλονται από το Μυρτώο πέλαγος.

Το οικονομικό προφίλ της περιφέρειας Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται κατά κύριο λόγο από γεωργικές και τουριστικές δραστηριότητες. Οι αγροτικές περιοχές της περιφέρειας Πελοποννήσου αποτελούν το 11% της συνολικής γεωργικής έκτασης ολόκληρης της χώρας με κύρια παραγωγή τα φρούτα, τις πατάτες και το ελαιόλαδο. Πολύ σημαντική είναι και η οιοπαραγωγή της αφού με 1208 διαφορετικές ετικέτες και με την έκταση των αμπελώνων

της να αγγίζει το 29% του συνόλου των αμπελώνων στην χώρα, έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά παραγωγών, ποικιλιών και οινοποιείων στην Ελλάδα (Arcadiaportal.gr, 2012).

Προτεραιότητες έξυπνης εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου

Οι εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση, αποτελούν ολοκληρωμένες δράσεις που έχουν ως στόχο τον μετασχηματισμό της οικονομίας σε τοπικό επίπεδο. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των δράσεων αυτών είναι:

A) Πολιτική και επενδυτική υποστήριξη με έμφαση στις ανάγκες και τις προτεραιότητες της περιφέρειας για ανάπτυξη με κύριο εργαλείο την γνώση.

B) Η καινοτομία της τεχνολογίας και οι επενδύσεις στον ιδιωτικό τομέα που βρίσκονται στο επίκεντρο της εφαρμογής αυτών.

Γ) Ενεργοποίηση και αξιοποίηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και των δυνατών σημείων κάθε περιφέρειας.

Δ) Οι δράσεις αυτές σχεδιάζονται και υλοποιούνται βάση στοχευμένων μελετών και στοιχείων, ενώ παράλληλα έχουν δυναμικό χαρακτήρα με μεθόδους και πρακτικές που βοηθούν στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων καθώς και στην αξιολόγησή τους.

E) Παροτρύνουν και ευνοούν την συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Η έξυπνη εξειδίκευση έχει ως στόχο την ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιφέρειας Πελοποννήσου, ενισχύοντας τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα. Δίνει έμφαση στους κλάδους που κατέχουν πρωτεύουσα θέση στην οικονομία της περιφέρειας, ενθαρρύνει την καινοτομία και την ροή αυτής προς ολόκληρη την περιφέρεια και την τοπική οικονομία. Οι κλάδοι και οι στρατηγικοί τομείς στους οποίους επικεντρώνεται η περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης στην περιφέρεια Πελοποννήσου είναι (Espa.gr, 2014) :

- ✓ Ο αγρο-διατροφικός τομέας.
- ✓ Ο τουρισμός, ο πολιτισμός και η δημιουργική βιομηχανία.
- ✓ Η μεταποιητική βιομηχανία και άλλοι δυναμικοί τομείς όπως η παραγωγή προϊόντων ξύλου, η παραγωγή προϊόντων μετάλλου, η παραγωγή προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, η παραγωγή προϊόντων από πλαστικό, ειδών συσκευασίας, μηχανημάτων, οργάνων και δομικών υλικών και τέλος η παραγωγή μαρμάρου.
- ✓ Οριζόντιοι υποστηρικτικοί τομείς, δηλαδή τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.

Το αναπτυξιακό συνέδριο της περιφέρειας Πελοποννήσου για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2013 στην Τρίπολη, εξήγε τα βασικά συμπεράσματα και τις βασικές κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της έξυπνης εξειδίκευσης στην περιφέρεια της Πελοποννήσου.

Επιπλέον, στην διατύπωση και διαμόρφωση των συμπερασμάτων και κατευθύνσεων αυτών, συνέβαλαν και οι διαβουλεύσεις της περιφέρειας Πελοποννήσου και της ΕΔΑ (Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή) Πελοποννήσου τόσο με τους εκπροσώπους της επιχειρηματικής και παραγωγικής βάσης της περιφέρειας, αλλά και σε συνεργασία της ΕΔΑ περιφέρειας Πελοποννήσου με τις σημαντικότερες επιχειρήσεις της Περιφέρειας. Τα συμπεράσματα και οι κατευθύνσεις συνοψίζονται ως εξής:

α) Ο αγροτικός τομέας, οι υπηρεσίες υγείας, η ενέργεια, το περιβάλλον, ο τουρισμός, ο πολιτισμός και ο αθλητισμός, είναι σημαντικά στοιχεία για την αξιοποίηση καινοτομιών σε επιχειρηματικές δραστηριότητες για την αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, πόρων και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

β) Η περιφερειακή καινοτομία θα πρέπει να επικεντρωθεί στην αποτελεσματική αξιοποίηση τοπικών προϊόντων και πόρων μέσα από την εφαρμογή των αποτελεσμάτων που δίνουν οι δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας.

γ) Η αποδοτική ανάπτυξη και υιοθέτηση καινοτομιών από τις επιχειρήσεις προϋποθέτει υποστήριξη σε αυτές, κατά κύριο λόγο με την μέθοδο του «mentoring» τόσο σε θεματικό όσο και χωρικό πλαίσιο, από ιδιωτικούς φορείς σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, το ΤΕΙ Καλαμάτας και άλλους δημόσιους φορείς έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, με τον συντονισμό και την εποπτεία του Κέντρου Μεταφοράς Τεχνολογίας και Καινοτομίας Πελοποννήσου.

δ) Την οικονομική υποστήριξη των επιχειρήσεων προκειμένου να αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα της έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας μέσα από έναν κατάλληλο μηχανισμό στον οποίο θα συνδράμει και το Ταμείο Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Πελοποννήσου.

ε) Οι αρμόδιοι φορείς υποστήριξης θα έχουν την πρωτοβουλία προσέγγισης των επιχειρήσεων προκειμένου να ενισχυθεί η προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας.

ζ) Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο ανθρώπινο δυναμικό των επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην προσέλκυσης στελεχών ανώτερης εκπαίδευσης και εξειδίκευσης.

στ) Συνεργασία των επιχειρήσεων με τα Ανώτατα Ιδρύματα της περιφέρειας Πελοποννήσου και άλλους ερευνητικούς φορείς της περιφέρειας με βάση τα πεδία εξειδίκευσης κάθε φορέα.

Για το νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της περιφέρειας Πελοποννήσου είναι 1,3 δισ. Ευρώ. Για την περίοδο αυτή, ο στρατηγικός στόχος που τίθεται για την περιφέρεια είναι η «Αειφόρος ενδογενής και εξωστρεφής ανάπτυξη, με βάση την καινοτομία και τη διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής». Οι βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες που θέτει η περιφέρεια στο πλαίσιο της έξυπνης εξειδίκευσης συνοψίζονται ως εξής:

- ✓ Επέκταση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης σε όλους τους οικονομικούς και παραγωγικούς τομείς της περιφέρειας.
- ✓ Αναβάθμιση και επέκταση των παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, αξιοποιώντας την τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών
- ✓ Ενίσχυση της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας όλων των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, στηρίζοντας την αειφόρο αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων, την αύξηση της παραγωγής και την βελτιστοποίηση της ποιότητας των των υπηρεσιών και των τοπικών προϊόντων.
- ✓ Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και πολιτιστική μέριμνα.
- ✓ Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, αύξηση της απασχόλησης σε καλές θέσεις και στήριξη των ευπαθών ομάδων πληθυσμού.
- ✓ Αναβάθμιση και επέκταση των μεταφορικών υποδομών και των υπηρεσιών της Περιφέρειας, με στόχο την εσωτερική της ενοποίηση της, ώστε να μην υπάρχουν απομονωμένες περιοχές, καθώς και πιο αποτελεσματική αξιοποίηση των αστικών κέντρων.

Επενδυτικό προφίλ Περιφέρειας Πελοποννήσου

Σύμφωνα με το νόμο περί επενδυτικών κινήτρων, η περιφέρεια Πελοποννήσου βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση καθώς διαθέτει επενδυτικά κίνητρα της τάξεως από 35% έως 55% του συνολικού επενδυτικού κόστους, αναλόγως την περιοχή και το μέγεθος της εταιρείας. Ο νόμος δίνει έμφαση στην προώθηση βιώσιμων επενδυτικών έργων με ελαφρύνσεις φόρων, κρατικές ενισχύσεις σε συγκεκριμένες επιχειρηματικές δραστηριότητες και ευνοϊκά δάνεια.

Η γεωγραφική της θέση που την καθιστά μια «πύλη» του νότου προς την Κρήτη και την Κύπρο σε συνδυασμό με την κοντινή της απόσταση από την πρωτεύουσα δημιουργούν μια «γέφυρα» ανάμεσα στα δύο νησιά, την Αθήνα, τα Βαλκάνια και την δυτική Ευρώπη. Η ανάπτυξη του οδικού δικτύου σε Ελλάδα και Ευρώπη και η βελτίωση των λιμενικών υποδομών δίνουν σημαντικό πλεονέκτημα. Ο νόμος περί επενδυτικών κινήτρων (Ν. 4399/2016) παρέχει τους εξής τύπους ενισχύσεων για τα επενδυτικά σχέδια στην Πελοπόννησο.

- ✓ **LeasingSubsidy:** Μέρος των δόσεων που καταβλήθηκαν για τη σύμβαση μίσθωσης για την απόκτηση νέων μηχανημάτων και άλλου εξοπλισμού, καλύπτονται από το κράτος με μέγιστη συνολική διάρκεια τα επτά χρόνια.
- ✓ **Επιδότηση μισθού για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας:** Καλύπτεται μέρος του κόστους των νέων θέσεων εργασίας που προκύπτουν με το επενδυτικό πρόγραμμα.
- ✓ Μέσα χρηματοδότησης όπως συμμετοχή κεφαλαίου και δάνειο.
- ✓ Σταθερός συντελεστής φόρου εισοδήματος εταιρειών.
- ✓ Διαδικασίες γρήγορης αδειοδότησης.
- ✓ Απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος που προκύπτει από την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από όλες τις δραστηριότητες της εταιρείας.
- ✓ **Επιδότηση κεφαλαίου για την κάλυψη μέρους των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου,** που καθορίζονται ως ποσοστό του συνολικού κόστους επένδυσης.

Επενδυτικές ευκαιρίες στον τουρισμό

Η Πελοπόννησος αποτελεί ένα μοναδικό πολιτιστικό, ιστορικό και αρχαιολογικό κέντρο. Ο ναός του Απόλλωνα ήταν ο πρώτος χώρος παγκόσμιας κληρονομιάς που δηλώθηκε από την UNESCO. Σαράντα πέντε τοποθεσίες είναι υπό την προστασία του προγράμματος Natura 2000 για τα σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας. Με την ανάπτυξη των τουριστικών υποδομών και την παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου ο τομέας του τουρισμού αποτελεί πόλο έλξης για τις επενδύσεις (Lakoniacci.gr, 2022).

Ερασιτεχνικός και Επαγγελματικός Αθλητισμός στον νομό Λακωνίας

Ο νομός Λακωνίας μετρά πάνω από 12 αθλητικούς συλλόγους, οι οποίοι επιδοτούνται από τον δήμο Σπάρτης. Όλα τα καλαθοσφαιρικά σωματεία του νομού Λακωνίας ανήκουν διοικητικά στην Ένωση Καλαθοσφαιρικών Σωματείων Κεντρικής και Νότιας Πελοποννήσου (Ε.ΚΑ.Σ.ΚΕ.ΝΟ.Π), η οποία ιδρύθηκε το 1977 με έδρα την Τρίπολη μέχρι και το 1983 όπου μεταφέρθηκε στην Καλαμάτα. Η Ένωση Καλαθοσφαιρικών Σωματείων Κεντρικής και Νότιας Πελοποννήσου, όπως και όλες οι τοπικές ενώσεις καλαθοσφαίρισης σε όλη την Ελλάδα, ανήκουν διοικητικά στην Ελληνική Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης (Ekaskenop.gr, 2022).

Στο νομό Λακωνίας σημαντικό ρόλο και θέση κατέχει ο Αθλητικός Οργανισμός του δήμου Σπάρτης. Ο οργανισμός αυτός που είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, ιδρύθηκε το 2007 και ήταν ουσιαστικά το αποτέλεσμα της συγχώνευσης του Δημοτικού Σταδίου, του ΟΝΑ Δήμου Σπάρτης και του Ματαλείου Κολυμβητηρίου. Οι αθλητικές, κοινωνικές και πολιτιστικές υπηρεσίες αποτελούν τον χώρο μέσα στον οποίο δραστηριοποιείται (Sparti.gov.gr, 2022).

Επίσης, έχει την ευθύνη διαχείρισης όλων των αθλητικών εγκαταστάσεων που ανήκουν στον δήμο Σπάρτης, όπως είναι το Ματάλειο Κολυμβητήριο, το Δημοτικό Στάδιο Σπάρτης, το γήπεδο Κλαδά, το γήπεδο Αμυκλών, το Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο και πολλά άλλα. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του, οι κυριότερες υπηρεσίες που καλείται να προσφέρει στους δημότες Σπάρτης είναι αθλητικές δράσεις και διοργανώσεις, πολιτιστικές εκδηλώσεις και προγράμματα, καθώς και κοινωνικές υπηρεσίες όχι μόνο σε νέους και παιδιά, αλλά και σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες. Για το σκοπό αυτό, ο Αθλητικός Οργανισμός του δήμου Σπάρτης συνεργάζεται με αθλητικούς συλλόγους και σωματεία, αθλητικές ομοσπονδίες και δημόσιους φορείς. Παραδείγματα δράσεων του Αθλητικού Οργανισμού του δήμου Σπάρτης είναι ο Γύρος της Σπάρτης, η Σπαρτακιάδα που είναι ποδηλατικός αγώνας, το GRANDPRIX Στίβου "ΛΕΩΝΙΔΕΙΑ", ο ποδηλατικός γύρος και η ετήσια γιορτή αθλητισμού. Οι δράσεις αυτές είναι πόλος έλξης για πολλούς αθλητές και μη ολόκληρου του νομού Λακωνίας. Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί, το "ΣΠΑΡΤΑΘΛΟΝ", που πρόκειται για έναν διεθνή ιστορικό αγώνα δρόμου υπεραποστάσεων από την Αθήνα μέχρι την Σπάρτη, μια απόσταση διακοσίων σαράντα έξι χιλιομέτρων, και διεξάγεται το τελευταίο Σαββατοκύριακο κάθε Σεπτέμβρη (spartathlon.gr, 2022).

Επιπλέον, σημαντικής σημασίας είναι και η συμμετοχή του αθλητικού οργανισμού δήμου Σπάρτης, σε διεθνείς παιδικούς αγώνες. Πρόκειται για μια αστική προσομοίωση των Ολυμπιακών Αγώνων που λαμβάνουν χώρα ετησίως, σε διαφορετική πόλη σε όλο τον

πλανήτη, όπου οι αθλητές που συμμετέχουν είναι παιδιά ηλικίας από δώδεκα έως δεκαπέντε ετών. Τέλος, μεγάλη είναι και η συμβολή του αθλητικού οργανισμού δήμου Σπάρτης, στα πλαίσια της λειτουργίας του, τόσο στην αναβάθμιση και συντήρηση των υπαρχουσών αθλητικών εγκαταστάσεων, όσο και στην κατασκευή νέων αθλητικών υποδομών σε όλο το δήμο Σπάρτης.

Η Αθλητική Ένωση Σπάρτης είναι ένα αθλητικό σωματείο που προάγει το άθλημα της καλαθοσφαίρισης και του ποδοσφαίρου. Με έδρα την Σπάρτη, η ποδοσφαιρική ομάδα, που διαλύθηκε το καλοκαίρι του 2019, διεξήγαγε τους αγώνες της στο Δημοτικό Στάδιο Σπάρτης, ένα στάδιο που μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι και χίλιους πεντακόσιους θεατές. Η αρχική ονομασία του σωματείου ήταν Χαρισιακός Αθλητικός Όμιλος Σπάρτης (ΧΑΟΣ). Δημιουργήθηκε από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου μαζί με μερικούς κατοίκους, με σκοπό την ενασχόληση των παιδιών τους με το ποδόσφαιρο. Το 1991 ο Χαρισιακός αλλάζει χέρια και συνενώνεται με την επίσης γνωστή τότε ομάδα Δόξα Μαγούλας, ώστε να υπάρχουν δύο ομάδες διαφορετικών ταχυτήτων στην Α΄ κατηγορία.

Ένα χρόνο μετά η Δόξα Μαγούλας σταμάτησε να αγωνίζεται κι έτσι ο Χαρισιακός πήρε την σημερινή του ονομασία, Αθλητική Ένωση Σπάρτης. Από το 1999 έως το 2002 πήρε το πρωτάθλημα Λακωνίας και για την αγωνιστική περίοδο 2002-2003 τερμάτισε στην πέμπτη θέση του όγδοου ομίλου της τέταρτης εθνικής κατηγορίας, ενώ την επόμενη χρονιά τερμάτισε στην δέκατη πέμπτη θέση με αποτέλεσμα να υποβιβαστεί στην ΕΠΣ Λακωνίας. Μετά την κατάκτηση του πρωταθλήματος της περιόδου 2006-2007 αγωνίστηκε στην τέταρτη εθνική για δύο χρόνια, για να επανέλθει πάλι την περίοδο 2010-2011. Ακολούθησαν και άλλες επιτυχίες στα επόμενα πρωταθλήματα που σταδιακά την ανέβασαν στην τρίτη εθνική το 2015 και στην δεύτερη εθνική την αμέσως επόμενη χρονιά. Το 2016 συστάθηκε από την Αθλητική Ένωση Σπάρτης η Π.Α.Ε που για τρία χρόνια μέχρι και το 2019 πήρε μέρος στο πρωτάθλημα της Football League. Το 2019 αποβλήθηκε και πήρε την δέκατη έκτη θέση.

Η διοίκηση του ποδοσφαίρου στο νομό Λακωνίας ανήκει στην Ένωση Ποδοσφαιρικών Σωματείων Λακωνίας (Ε.Π.Σ.Λ.), η οποία συγκροτήθηκε το 1952 και η ΕΠΟ την αναγνώρισε επισήμως μόλις το 1964. Ως μέλος της Ελληνικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας (Ε.Π.Ο.) και με έδρα την Σπάρτη, έχει την ευθύνη διεξαγωγής για το τοπικό κύπελλο και πρωτάθλημα, αλλά και για τα πρωταθλήματα εφήβων και παιδών. Επίσης έχει τον συντονισμό των δραστηριοτήτων των μικτών ομάδων παιδών και νέων, με τις οποίες εκπροσωπείται ο νομός σε όλη την Ελλάδα. Μέχρι την περίοδο 1967-68 οι ποδοσφαιρικές ομάδες της Λακωνίας δραστηριοποιούνταν στην Ένωση Ποδοσφαιρικών Σωματείων Μεσσηνίας (Ε.Π.Σ.Μ.) Το πρωτάθλημα της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Σωματείων Λακωνίας

έχει τρεις κατηγορίες: Α΄ Κατηγορία, Α1 Κατηγορία και Β΄ Κατηγορία όπου υπάρχουν δύο όμιλοι. Συνολικά συμμετέχουν σε αυτό το πρωτάθλημα τριάντα ποδοσφαιρικές ομάδες από όλο τον νομό (Epslak.gr, 2022).

Αξιοσημείωτη είναι επίσης και η ιστορία του Αθλητικού Συλλόγου Αστήρ Βλαχιώτη Λακωνίας. Με έδρα τον Βλαχιώτη του Δήμου Ευρώτα της Λακωνίας, ο Αθλητικός Σύλλογος Αστήρ Βλαχιώτη Λακωνίας, ιδρύθηκε το 1950 και λειτουργεί τμήματα ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης. Παλιότερα λειτουργούσε και τμήμα πετοσφαίρισης. Η ομάδα ποδοσφαίρου του συλλόγου που ανήκει και στην Ένωση Ποδοσφαιρικών Σωματείων Λακωνίας (Ε.Π.Σ.Λ.) , είναι και η πιο διακεκριμένη με πολλές επιτυχίες τόσο στην τρίτη όσο και στην τέταρτη εθνική κατηγορία πρωταθλήματος. Ο Α.Σ. Αστήρ Βλαχιώτη έχει γίνει τρεις φορές Κυπελλούχος Λακωνίας από 1998 έως σήμερα. Το τμήμα καλαθοσφαίρισης γυναικών και ανδρών, συμμετέχει στις διοργανώσεις της Ένωσης Καλαθοσφαιρικών Σωματείων Κεντρικής και Νότιας Πελοποννήσου.

Τέλος, αξίζει να γίνει αναφορά στον Σπαρτιατικό Γυμναστικό Σύλλογο που ιδρύθηκε το 1895 με έδρα την Σπάρτη και είναι ένας από τους πιο παλιούς αθλητικούς συλλόγους όχι μόνο της Λακωνίας και της Πελοποννήσου, αλλά και ολόκληρης της Ελλάδας. Στον σύλλογο λειτουργούν τμήματα ποδηλασίας, στίβου, καλαθοσφαίρισης ανδρών και γυναικών, αντισφαίρισης και πετοσφαίρισης ανδρών και γυναικών. Παλαιότερα, διέθετε και τμήματα επιτραπέζιας αντισφαίρισης και ποδοσφαίρου.

Η χρονική στιγμή ίδρυσης του συλλόγου δεν είναι τυχαία, καθώς το 1896 διεξάχθηκαν οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες, και η τοπική κοινωνία ήταν σαφώς επηρεασμένη από το κλίμα ενθουσιασμού ενόψει του μεγάλου γεγονότος, αλλά και της αρχαιολατρικής τάσης που επικρατούσε εκείνη την εποχή. Ενδεικτική της τάσης αυτής ήταν το γεγονός ότι έδιναν ονόματα αρχαίων Σπαρτιατών παντού, ενώ ως έμβλημα του συλλόγου καθιερώθηκαν οι Διόσκουροι.

Αν και δεν έχουν διασωθεί πολλά στοιχεία για την ιστορία του συλλόγου, είναι ωστόσο γνωστό ότι οι πρώτοι αγώνες στίβου που διοργανώθηκαν από τον σύλλογο χρονολογούνται το 1902. Αξιοσημείωτο είναι επίσης, ότι μέχρι και το 1939, ο Σπαρτιατικός Γυμναστικός Σύλλογος λειτουργούσε και μουσικό τμήμα, που ταυτόχρονα ήταν και η μοναδική φιλαρμονική Σπάρτης. Μέχρι το 1940 ήταν ενεργά επίσης τμήματα καλαθοσφαίρισης , πετοσφαίρισης, ποδηλασίας, ποδοσφαίρου και αντισφαίρισης. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο το ποδοσφαιρικό τμήμα του συλλόγου, στο οποίο δίνεται μεγαλύτερη έμφαση, διακρίνεται και φτάνει μέχρι την Β΄ Εθνική κατηγορία το 1963. Το 1952 συνιδρύει μαζί με τους συλλόγους «Πανγυθεατικός Γ.Σ.» και «Α.Π.Σ. Άμιλλα» την Ένωση

Ποδοσφαιρικών Σωματείων Λακωνίας. Δέκα χρόνια μετά, όλα τα ποδοσφαιρικά σωματεία της Σπάρτης διαλύθηκαν και παραχώρησαν τους παίκτες τους στο νεοϊδρυθέν σωματείο του Α.Ο. Σπάρτης, με στόχο την σύσταση μια αξιόλογης ομάδας. Ο Σπαρτιατικός Γυμναστικός Σύλλογος πρωτοστάτησε σε αυτήν την ενέργεια.

Το κενό που δημιουργήθηκε από το ποδοσφαιρικό τμήμα, κάλυψε το τμήμα στίβου στο οποίο δόθηκε μεγαλύτερη προσοχή. Έτσι προέκυψε η διοργάνωση των Παμπελοποννησιακών αγώνων στην Σπάρτη με μεγάλη επιτυχία επί σειρά ετών. Από την 1970 και μετά σημαντική είναι και η εξέλιξη των τμημάτων ποδηλασίας, καλαθοσφαίρισης και ποδηλασίας, ενώ το 1984 ξεκινά και η λειτουργία του τμήματος αντισφαίρισης. Το ανδρικό τμήμα καλαθοσφαίρισης με έδρα το Κλειστό Δημοτικό Γυμναστήριο Σπάρτης, ανήκει στην Ένωση Καλαθοσφαιρικών Σωματείων Κεντρικής και Νότιας Πελοποννήσου και αγωνίζεται στην Α1΄ Κατηγορία Ε.ΚΑ.Σ.ΚΕ.ΝΟ.Π. Η πιο σημαντική στιγμή του στο εθνικό πρωτάθλημα ήταν η συμμετοχή του στην Β΄ Εθνική το 1983-1984. Τόσο το ανδρικό όσο και το γυναικείο τμήμα πετοσφαίρισης είναι αναγνωρισμένα από την Ελληνική Ομοσπονδία Πετοσφαίρισης και ανήκουν στην Ένωση Σωματείων Πετοσφαίρισης Πελοποννήσου.

Η πιο σημαντική στιγμή του ανδρικού τμήματος στο εθνικό περιφερειακό πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής ήταν το 2018-2019 όπου πήρε την δεύτερη θέση στην βαθμολογία. Παράλληλα, το γυναικείο τμήμα πετοσφαίρισης πέρασε στο εθνικό περιφερειακό πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής, για πρώτη φορά από την σύστασή του, μόλις το 2017.

Το τμήμα στίβου του Σπαρτιατικού Γ.Σ. είναι αναγνωρισμένο από τον ΣΕΓΑΣ και ανήκει στην Ένωση Αθλητικών Σωματείων ΣΕΓΑΣ περιφέρειας Πελοποννήσου. Το 2018 είχε την 165η θέση σε σύνολο 336 σωματείων.

Τέλος, το τμήμα ποδηλασίας του Σπαρτιατικού Γ.Σ. είναι αναγνωρισμένο από την Ελληνική Ομοσπονδία Ποδηλασίας. Το 2018 είχε την ένατη θέση σε σύνολο ογδόντα δύο σωματείων της ετήσιας γενικής βαθμολογίας Πανελλήνιου επιπέδου που εκδίδει η Ελληνική Ομοσπονδία Ποδηλασίας.

Χαρτογράφηση αθλητικών εγκαταστάσεων Νομού Λακωνίας

Σύμφωνα με την παρούσα αποτύπωση που έχει κάνει το τμήμα Ακίνητης Περιουσίας Αθλητικής Υποδομής, το οποίο είναι υπεύθυνο για την τήρηση ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων των αθλητικών εγκαταστάσεων της χώρας και το σχεδιασμό του αθλητικού χάρτη της Ελλάδος, οι αθλητικές εγκαταστάσεις του νομού Λακωνίας είναι οι παρακάτω:

Για τις Εθνικές Αθλητικές Εγκαταστάσεις, όπως αυτές καταγράφηκαν κατά την Α' Φάση Απογραφής, η οποία πραγματοποιήθηκε από το Γραφείο Εθνικού Χωροταξικού Αθλητικών Εγκαταστάσεων της ΓΓΑ το 2010, για την Περιφέρεια Πελοποννήσου δεν υπάρχει κάποια εγγραφή.

Για τις Δημοτικές Αθλητικές Εγκαταστάσεις, όπως αυτές καταγράφηκαν κατά την Α' Φάση Απογραφής, η οποία πραγματοποιήθηκε από το Γραφείο Εθνικού Χωροταξικού Αθλητικών Εγκαταστάσεων της ΓΓΑ το 2010, υπάρχει η εξής εικόνα (gga.gov.gr, 2010).

Είδος Εγκατάστασης	Πλήθος
Γήπεδο Ποδοσφαίρου	33
Κλειστό Γυμναστήριο	7
Γήπεδο Μπάσκετ	17
Στάδιο	5
Γήπεδο Βόλει	3
Γήπεδο Ποδοσφαίρου 5Χ5	9
Γήπεδο Τέννις	3
Κολυμβητήριο	1

Πίνακας 1 Δημοτικές Αθλητικές Εγκαταστάσεις Νομού. (Πηγή: Ιδία Επεξεργασία)

Α.Σ. ΑΣΤΗΡ ΒΛΑΧΙΩΤΗ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Ο Αθλητικός Σύλλογος Βλαχιώτη «ο Αστήρ» ιδρύθηκε το 1950, αν και το επίσημο έτος ίδρυσής του θεωρείται το 1958. Η έδρα του Συλλόγου είναι το Στάδιο Βλαχιώτη του Δήμου Ευρώτα της Λακωνίας. Τα χρώματά του είναι το μπλε και το άσπρο, και το έμβλημά του είναι το αστέρι, όπως προκύπτει και από το όνομα του Συλλόγου. Παλαιότερα στον Σύλλογό λειτουργούσε και τμήμα πετοσφαίρισης, αλλά σήμερα λειτουργούν τμήματα ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης ανδρών και γυναικών.

Το τμήμα ποδοσφαίρου είναι το πλέον διακεκριμένο του Συλλόγου. Αρχικά λάμβανε μέρος στα πρωταθλήματα της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Σωματείων Μεσσηνίας και κατόπιν εντάχθηκε στη νεοσύστατη τότε Ένωση Ποδοσφαιρικών Σωματείων Λακωνίας. Τη σεζόν

1995-96 κατέκτησε για πρώτη φορά στην ιστορία του το Πρωτάθλημα Ε.Π.Σ. Λακωνίας και προβιβάστηκε στην Δ' Εθνική κατηγορία, όπου και αγωνίστηκε για 5 συνεχείς χρονιές. Ακολούθησε μια μακρά περίοδο στο τοπικό πρωτάθλημα Λακωνίας και μετά τη 2η κατάκτηση του Πρωταθλήματος Ε.Π.Σ. Λακωνίας κερδίσαν την ιστορική άνοδο στη Γ' Εθνική κατηγορία. Επίσης, το 2017 κατέκτησε το Κύπελλο Ε.Π.Σ. Λακωνίας, κάνοντας το νταμπλ της Ε.Π.Σ. Λακωνίας και έφτασε μέχρι την ημιτελική φάση του Κυπέλλου Ελλάδας ερασιτεχνών.

Τα τελευταία χρόνια, μέχρι και την περίοδο 2019-20, αγωνίζονται στο πρωτάθλημα της Γ' Εθνικής κατηγορίας. Την σεζόν 2019-20 η διακοπή του πρωταθλήματος λόγω πανδημίας, βρήκε την ομάδα του Αστέρα στην 1η θέση και έτσι κέρδισαν την πολυπόθητη άνοδο στις επαγγελματικές κατηγορίες και διεκδίκησαν την παραμονή τους με μία σειρά νικών. Τελικά χάθηκε λόγω ισοβαμίας, με αποτέλεσμα να επιστρέψουν στην ερασιτεχνική Γ' Εθνική κατηγορία, διατηρούν όμως το δικαίωμα συμμετοχής στη νέα Σούπερ Λιγκ 2 λόγω κενών θέσεων που προέκυψαν.

Αναφορικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σύλλογός αλλά και τους τρόπους αντιμετώπισής τους, αναφέρθηκε ότι για να λειτουργήσει σωστά ένας σύλλογος θα πρέπει να έχει βάλει σε τάξη τα οικονομικά του. Στους ερασιτεχνικούς συλλόγους συνήθως, τα έσοδα προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από τα κόμιστρα που καταβάλλουν οι γονείς για τα παιδιά τους. Μερικές φορές μπορούν να έρθουν και κάποια έσοδα από χορηγίες τοπικών καταστημάτων που θέλουν να διαφημιστούν.

Όσο και αν ακούγεται περίεργο, η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζουν συνήθως οι ερασιτεχνικοί σύλλογοι είναι ως προς τη συλλογή των κομίστρων από τους γονείς. Στην καλύτερη περίπτωση που οι πληρωμές των γονέων πραγματοποιούνται, οι καταβολές τους είναι ασύγχρονες και με μεγάλες καθυστερήσεις. Δεν γίνονται δηλαδή με σταθερότητα στο τέλος κάθε μήνα.

Στη χειρότερη περίπτωση που οι πληρωμές δεν πραγματοποιούνται καθόλου, αυτόματα ο σύλλογος αντιμετωπίζει ένα δύσκολο δίλλημα. Ή θα πρέπει να «διώξει» ουσιαστικά ένα παιδάκι από τις προπονήσεις του, λαμβάνοντας έτσι το ρίσκο να αυξηθεί η αρνητική δημοφιλία του συλλόγου, ή θα πρέπει να το αφήσει να συνεχίσει να προπονείται με την ομάδα, με το ρίσκο σε αυτήν την περίπτωση να είναι ότι θα μαθευτεί η δωρεάν συμμετοχή του και ενδεχομένως και οι άλλοι γονείς να ξεκινήσουν και αυτοί με τη σειρά τους να μην πληρώνουν τα κόμιστρά τους.

Σε επίπεδο χρηματοδότησης, τον τοπικό σύλλογο στηρίζουν τοπικοί παράγοντες με τις χορηγίες τους. Τοπικοί επιχειρηματίες χρηματοδοτούν την ομάδα με χρηματικά ποσά

έναντι διαφήμισης από την ομάδα στις φανέλες του συλλόγου, είτε σε πινακίδες στο γήπεδο της ομάδας.

Από τη στιγμή που ξεκίνησε η ομάδα να συμμετέχει στις εθνικές κατηγορίες, τα έσοδα ανέβηκαν και από τα εισιτήρια στους εντός έδρας αγώνες, αλλά και από τα έσοδα του πρωταθλήματος, ανάλογα με τη θέση τερματισμού. Όπως όλες οι ομάδες, έτσι και εκείνοι, λαμβάνουν ένα ποσό εφάπαξ από την Ε.Π.Ο. στο τέλος κάθε χρονιάς με βάση τη θέση τερματισμού στον βαθμολογικό πίνακα. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει και μία επιπρόσθετη χρηματοδότηση από την κρατική τηλεόραση που μεταδίδει κάποιους αγώνες χαμηλότερων εθνικών κατηγοριών από τα κορυφαία πρωταθλήματα ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης της χώρας.

Μερικές προτάσεις/ παρεμβάσεις που προτείνονται ως προς τρόπο λειτουργίας του είναι οι εξής. Με τη βοήθεια της περιφέρειας, αλλά και του δήμου, προτείνεται να ξεκινούσαν κάποιες δράσεις ή ημερίδες, με τις οποίες θα φέρναμε κάποια Σ/Κ, τα αγόρια, αλλά κυρίως τα κορίτσια μικρότερων ηλικιών, σε επαφή με τον αθλητισμό και γενικότερα με τα οφέλη που μπορεί αυτός να προσδώσει στην παιδεία, στην ανατροφή των παιδιών και στην τοπική κοινωνία γενικότερα. Η νέα γενιά περνάει πολύ περισσότερο χρόνο μέσα στο σπίτι και πίσω από μία οθόνη και είναι χρέος όλων να τους προσφέρουν ενδιαφέρουσες εναλλακτικές δραστηριότητες εκτός σπιτιού και πιο κοντά στη φύση. Αυτό είναι κάτι που μπορεί να προσφέρει ο αθλητισμός με μοναδικό τρόπο και οι συγκυρίες των εποχών επιβάλλουν τη μεταλαμπάδευση της αξίας του αθλητισμού στις επόμενες γενιές.

Σχετικά με την αντίληψη ότι η λειτουργία του αθλητικού συλλόγου αλλά και άλλων ευνοεί την οικονομική δραστηριότητα και την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η ύπαρξη αθλητικών συλλόγων στην τοπική κοινωνία συμβάλλει αδιαμφισβήτητα στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής και στην ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας. Η ύπαρξη συλλόγων προϋποθέτει την ύπαρξη ικανών και εκπαιδευμένων ανθρώπων. Γυμναστές, φυσιοθεραπευτές, προπονητές, έφοροι, και λογιστές είναι μερικές από τις ειδικότητες που απασχολεί ο αθλητισμός σε κάθε τοπική κοινωνία. Οφέλη έχουν αντίστοιχα και όσοι μέσω των χορηγιών του διαφημίζονται στην τοπική κοινωνία.

Οι βασικοί άξονες όπου κατά τη γνώμη τους πρέπει να στραφεί το σύνολο των συλλόγων αθλητισμού της Λακωνίας ώστε να υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξής του είναι οι εξής. Η χρηματοδότηση από την πολιτεία καθώς και η σωστή δομή των ακαδημιών κάθε συλλόγου, μπορεί να προωθήσει και την τοπική κοινωνία αλλά και τα talέντα που μπορούν να προκύψουν. Το μόνο σίγουρο είναι ότι το ταλέντο υπάρχει και αυτό που λείπει από τη χώρα μας για να το αναδείξει είναι οι σωστές υποδομές, αλλά και η επαρκή χρηματοδότηση

που θα προσελκύσει πιο εξειδικευμένο προσωπικό, όπως καλύτερους γυμναστές και προπονητές.

Αντίστοιχα, κρίνεται ότι η σχέση με τους φορείς του δήμου και της περιφέρειας μέσα από την συμμετοχή σε έργα όπως Φιλόδημος II που αφορά σε Έργα και προμήθειες για τη βελτίωση αθλητικών εγκαταστάσεων Δήμου Σπάρτης είναι σημαντική. Αναφέρθηκε χαρακτηριστικά ότι αυτές είναι κάποιες πρωτοβουλίες προς τη σωστή κατεύθυνση αν και από μόνες τους δεν είναι επαρκείς για να αλλάξουν θεμελιακά το τοπίο στον αθλητισμό στην Λακωνία. Με το να έχουν περισσότερα λεφτά στα χέρια τους οι σύλλογοι μπορούν προφανώς να έχουν μεγαλύτερη ευελιξία σε μερικά ζητήματα, όπως και την δυνατότητα να λύνουν γρηγορότερα προβλήματα που προκύπτουν από τα αθλητικά τμήματα. Θα ήταν όνειρο να υπήρχε ένα υπερσύγχρονο γήπεδο ή γενικότερα εγκαταστάσεις για προπονήσεις σε κλειστό χώρο, αλλά αν η πρόσβαση σε αυτές δεν είναι δυνατή λόγω βροχής για παράδειγμα, ή λόγω της κατάστασης των γύρω δρόμων, δεν θα είχε λυθεί το πρόβλημα.

Ως προοπτικές θωράκισης των συλλόγων σε ενδεχόμενες απειλές από το περιβάλλον (παραδείγματος χάρη έλλειψη ή μείωση χρηματοδότησης, αλλαγή αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της περιφέρειας και άλλες απειλές από το περιβάλλον όπως πρόσφατα είδαμε την Πανδημία) αναφέρθηκαν τα εξής. Ο αθλητισμός και κυρίως ο ερασιτεχνικός θα πρέπει να θωρακιστεί. Ο αθλητισμός είναι ένα διαμάντι για κάθε κοινωνία που άμα χαθεί, μαζί του χάνεται και η ελπίδα για σπουδαία πράγματα στον τόπο. Ο αθλητισμός έχει μόνο να προσφέρει σε αυτούς που ασχολούνται μαζί του. Μερικές φορές, ακόμα και σε ερασιτεχνικό επίπεδο, μπορεί να έρθουν και κάποια χρήματα, αλλά αυτό που προσφέρει απλόχερα σε όλους ο αθλητισμός, είτε ασχολούνται με αυτόν ερασιτεχνικά είτε επαγγελματικά, είναι με λίγα λόγια καλύτερη ζωή. Πολυάριθμα είναι τα οφέλη για την υγεία του ατόμου, άρα και του κοινωνικού συνόλου στη συνέχεια. Ο μόνος τρόπος θωράκισης είναι με το να δώσουν στις επόμενες γενιές την αθλητική παιδεία που λείπει από τη χώρα.

ΚΑΡΥΑΤΙΔΕΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Οι Καρυάτιδες ιδρύθηκαν το έτος 2014. Η ιδέα της δημιουργίας γυναικείας ομάδας ήταν πιο παλιά και είχε ήδη πραγματοποιηθεί στο δεκαετία του 1990 από τον ΠΑΟ Αγίου Νικολάου Χαρισίου. Ο τότε πρόεδρος της ΕΠΣ Λακωνίας, Τάκης Καρράς, ενημερώθηκε για την πρόθεση της UEFA να στηρίζει το γυναικείο ποδόσφαιρο και πρότεινε την ιδέα στον προπονητή, Δημήτρη Χριστάκο. Την ημέρα που ανακοινώθηκε από τον προπονητή ότι

αναζητά παίκτριες για τη στελέχωση γυναικείας ομάδας, μέσα σε λίγες μέρες οι παίκτριες είχαν γίνει σχεδόν 40, έγινε ένα ξεκαθάρισμα στις προπονήσεις και η ομάδα μπήκε σε ρυθμό.

Το όνομα, το σήμα και τα χρώματα της ομάδας επιλέχθηκαν από τις πρώτες παίκτριες και τον προπονητή τους. Έτσι γεννήθηκαν οι Καρυάτιδες, καθώς το όνομα «Γοργώ» από τη γυναίκα του βασιλιά Λεωνίδα της Σπάρτης δεν ακουγόταν τόσο καλά. Το σήμα με τις Καρυάτιδες μπροστά από μία μπάλα με τα αστέρια, εμπνεύστηκε από το champions league και τα χρώματα μπορντό, μαύρο και άσπρο επιλέχθηκαν από τις παίκτριες μετά από πρόταση του προπονητή τους.

Τη σημερινή εποχή και ενώ σε άλλες χώρες το Γυναικείο Ποδόσφαιρο έχει ανθίσει κι έχει γίνει αποδεκτό από το φίλαθλο κόσμο, δυστυχώς στη Ελλάδα αυτό φαντάζει μόνο σαν όνειρο. Το Γυναικείο Ποδόσφαιρο στην Ελλάδα θεωρείται ερασιτεχνικό άθλημα και στις 3 Εθνικές Κατηγορίες. Καταρχήν αντιμετωπίζει τεράστια δυσκολία εύρεσης πόρων για να επιβιώνουν τα σωματεία στα ολοένα και αυξανόμενα έξοδα των πρωταθλημάτων, ενώ η στήριξη της Ε.Π.Ο. μόνο ικανοποιητική δεν είναι, με αποτέλεσμα οι περισσότερες αθλήτριες να καταφέρνουν να αμείβονται δύσκολα και όχι ισάξια με τους άντρες αθλητές.

Για δεύτερη φορά η πανδημία διακόπτει το πρωτάθλημα και ειδικότερα φέτος δεν πρόλαβαν να ξεκινήσουν και πόσο μάλλον η δική ομάδα να γευτεί την επιτυχία της, με τη συμμετοχή της στην Α' Εθνική για πρώτη φορά. Όλη η προετοιμασία των ομάδων χάθηκε μαζί με τα έξοδα φυσικά που είχαν ήδη γίνει, γιατί δυστυχώς είναι αβέβαιο αν θα ξεκινήσουμε. Κανείς δεν πίστευε ότι θα βιώσει κάτι τέτοιο στη ζωή του, μια πανδημία που θα καθλώνει τον κόσμο υποχρεωτικά στα σπίτια τους, αφαιρώντας κάθε ελευθερία που μέχρι τώρα είχαν ως δεδομένη!

Έχουν απαγορευτεί όλες οι ομαδικές προπονήσεις, όπως και στα υπόλοιπα αθλήματα. Στο γήπεδο δεν μπορούν ούτε ζέσταμα να κάνουν, πόσο μάλλον να προπονηθούν, σαν να πρόκειται για ποινικό αδίκημα. Είναι παράλογο ο απλός πολίτης να μπορεί να αθλείται τρέχοντας στον δρόμο και οι αθλητές να μην μπορούν να κάνουν το ίδιο στις ειδικά διαμορφωμένες εγκαταστάσεις. Όλοι οι αθλητές αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα αυτή τη στιγμή και αναγκάζονται να στραφούν σε άλλου είδους γυμναστική.

Ενώ το καλοκαίρι βρέθηκε η χρυσή τομή και οι Καρυάτιδες δήλωσαν συμμετοχή για πρώτη φορά στην Α' Εθνική, η κινητοποίηση από τον κόσμο δεν ήταν άμεση, αλλά κανείς δεν μπορεί να κατηγορήσει κανέναν όταν πρόκειται για εθελοντική συμμετοχή και χορηγίες. Έγινε τεράστια προσπάθεια για να συγκεντρωθεί το ποσό που υπολόγισε η Διοίκηση ότι θα χρειαζόταν και πραγματικά ήταν πολύ δύσκολο, αφού είχαν βγει από μια καραντίνα τριών μηνών και η πιθανότητα για επόμενη δεν είχε αποκλειστεί. Πολλές επιχειρήσεις λοιπόν

προτίμησαν να μην συμμετέχουν σε χορηγίες, αφού υπήρχε πιθανότητα το πρωτάθλημα να διακοπεί εκ νέου.

Όμως έγιναν αιτήματα ακρόασης στον Δήμαρχο, καθώς και στον Πρόεδρο της ΕΠΣ Λακωνίας, οι οποίοι αμέσως δέχθηκαν να μας ακούσουν και να προσφέρουν άμεση βοήθεια, η οποία ήταν πολύτιμη και καθοριστική. Σε συνδυασμό με κάποιες μεγάλες επιχειρήσεις που ενισχύουν την ομάδα παραδοσιακά κάθε χρόνο, δόθηκε το πράσινο φως και έτσι μπόρεσαν να δηλώσουν συμμετοχή στην Α' Εθνική.

Η ομάδα διέκοψε τις ομαδικές προπονήσεις για περισσότερο από έναν μήνα. Όμως όπως γνωρίζει ο συνεντευξιαζόμενος, έχουν δοθεί προγράμματα από τον προπονητή στις αθλήτριες για να διατηρηθούν σε κάποια καλή κατάσταση, αν και αυτό είναι προσωπικό θέμα του καθενός. Πολλές αθλήτριες έχουν ήδη στραφεί σε άλλα είδη γυμναστικής.

Όταν δεν σου επιτρέπουν να φερθείς σαν ελεύθερος άνθρωπος, όμως δεν υπάρχει η όρεξη να κάνεις και πολλά πράγματα. Ελπίζει να λυθεί γρήγορα αυτό το θέμα ή τουλάχιστον να ενημερώσουν τι θα γίνει με τα ερασιτεχνικά πρωταθλήματα, γιατί όλοι είναι σε μια πολύ περίεργη κατάσταση και τα έξοδα των ομάδων συνεχίζονται με αβέβαιο το μέλλον.

Βεβαίως και η δραστηριότητα του συλλόγου αυξάνει και την οικονομική δραστηριότητα στην κοινωνία, αλλά είναι και πηγή ανάπτυξης για όλη την περιοχή. Η λειτουργία των αθλητικών συλλόγων είναι καθοριστικής σημασίας για έναν τόπο και μπορεί να γίνει φανερό με ένα παράδειγμα. Με την επιτυχία που είχαν οι Καρυάτιδες ως προς τη συμμετοχή τους στην Α' Εθνική, πολλά κορίτσια αλλά και αγόρια το εξέλαβαν σαν πηγή έμπνευσης για το μέλλον τους. Το να βλέπεις ένα σύνολο αθλητών να ξεπερνά δυσκολίες και να φέρνει το επιθυμητό αποτέλεσμα στο τέλος, καλλιεργεί μια αίσθηση προτύπου και μάλιστα σωστού προτύπου, για τη νέα γενιά που θέλει να ασχοληθεί με τον αθλητισμό. Αν κάτι χρειάζεται ο τόπος και σίγουρα συμβάλλει στην ανάπτυξή του, είναι η προβολή και η προώθηση σωστών προτύπων!

Τα περισσότερα κορίτσια πηγαίνουν στο ίδιο σχολείο, το 1ο Λύκειο Σπάρτης. Έτσι λοιπόν αποφάσισαν να αγωνιστούν στο πανελλήνιο σχολικό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου. Η βάση της σχολικής ομάδας ήταν οι Καρυάτιδες με 2-3 προσθήκες στη 18αδα. Τελικός απολογισμός ήταν η νίκη στον μικρό τελικό και η κατάκτηση της τρίτης θέσης. Πέρα από την ευκαιρία προπόνησης, κοινωνικοποίησης και χαράς όταν εξασκείς το άθλημα που έχεις επιλέξει, στα κορίτσια που συμμετείχαν δόθηκαν ως bonus επιπλέον μόρια για τις πανελλήνιες εξετάσεις.

Οι βασικοί άξονες στους οποίους πρέπει να στραφούν όλοι οι αθλητικοί σύλλογοι της Ελλάδας, άρα και της Λακωνίας, είναι η στήριξη της πολιτείας στην αναβάθμιση των

αθλητικών υποδομών, αλλά και η επαρκής χρηματοδότηση των αθλητικών συλλόγων. Ένας αθλητικός σύλλογος δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα και να πρωταγωνιστήσει στα αθλητικά δρώμενα μόνο με τις συνδρομές των μελών του, τα εισιτήριά του και τις χορηγίες τοπικών επιχειρηματιών.

Επίσης, άλλος ένας βασικός άξονας που μπορούν να στραφούν οι ίδιοι και πρέπει συνεχώς να επιδιώκουν την ανάπτυξή του, είναι η συνεχής βελτίωση της επαγγελματικής γνώσης. Οι γνώσεις που έχουν οι γυμναστές, οι προπονητές, οι φυσιοθεραπευτές, οι διατροφολόγοι κ.τ.λ. πρέπει να βρίσκονται σε διαρκή τροχιά ανέλιξης, ούτως ώστε να προσεγγίζεται όσο το δυνατόν η βέλτιστη προπόνηση για κάθε άθλημα.

Το Γυναικείο Ποδόσφαιρο, θεωρείται ερασιτεχνικό, γι'αυτό δεν επιτρέπουν την διεξαγωγή του! Το Υπουργείο Αθλητισμού επέβαλλε μοριακούς ελέγχους και την τήρηση όλων των υπόλοιπων μέτρων σε όλα τα ερασιτεχνικά σωματεία πριν από κάθε αγώνα, ώστε να επιτρέψει τη διεξαγωγή των πρωταθλημάτων και είναι ο μοναδικός όρος που έχει επιβάλλει. Όμως αυτό είναι φύση αδύνατον να επιτευχθεί, αφού τα περισσότερα σωματεία δεν μπορούν να καλύψουν τόσα πολλά έξοδα για μοριακά τεστ! Ο συνεντευξιαζόμενος συμφωνεί με αυτή την προϋπόθεση ώστε να περιοριστεί η εξάπλωση του ιού στους αθλητικούς χώρους, αλλά τη λύση πιστεύει ότι θα μπορούσε να τη δώσει μόνο η ΕΠΟ και οι τοπικοί φορείς αυτή την περίοδο, με την χορήγηση των μοριακών ελέγχων δωρεάν σε όλα τα σωματεία.

Κάτι σημαντικό είναι ότι οι Καρυάτιδες έπαιζαν χωρίς αντίπαλο στη Σπάρτη. Δεν υπήρχε αντίστοιχη ομάδα για να δώσουν φιλικά παιχνίδια και αναγκάστηκαν να φτάσουν μέχρι τη Χαλκίδα για να μετρήσουν πρώτη φορά τις δυνάμεις τους. Αυτό σημαίνει ότι η τοπική κοινωνία έχασε ίσως κάποιο οικονομικό κέρδος που θα είχε στην περίπτωση που δεν χρειαζόταν μετακίνηση σε άλλη περιοχή.

Υπάρχουν άνθρωποι που είναι πολύ πιο ικανοί από τον ίδιο, σύμφωνα με την εκτίμηση του, στο να απαντήσουν στη συγκεκριμένη ερώτηση με ρεαλιστικά και βιώσιμα επιχειρήματα. Αυτό που μπορεί να πει με σιγουριά είναι ότι μόνο εάν δουλέψουν σαν ομάδα και συνεργαστούν, θα μπορέσουν να φέρουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Επίσης κάτι άλλο που παίζει ρόλο σε αυτή τη διαδικασία βελτίωσης του τοπικού αθλητισμού, είναι ότι κάποιοι θα φανούν περισσότερο και κάποιοι λιγότερο. Όλοι χρειάζεται να καταβάλλουν την μέγιστη προσπάθεια τους, αλλά δυστυχώς στην Ελλάδα, όταν βλέπουν ότι ο δίπλα έχει κάνει την ίδια δουλειά με εμάς και παίρνει περισσότερη αναγνώριση, πηγαίνουν όλα όσα έχουν γίνει μέχρι εκείνη την στιγμή στράφι. Αυτό που χρειάζεται είναι να δουλέψουν ως μία ομάδα και μαζί!

ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΚΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

(Α΄ συνεντευξιαζόμενος) Ο Σπαρτιατικός Γυμναστικός Σύλλογος, όπως δηλώνει το όνομά του, είναι αθλητικός σύλλογος με έδρα την Σπάρτη. Επίσημο έτος ίδρυσης του συλλόγου είναι το 1895 και αποτελεί έναν από τους παλαιότερους αθλητικούς συλλόγους της Ελλάδας. Η ιστορία λέει ότι ο σύλλογος ιδρύθηκε από επίλεκτα μέλη της Σπαρτιατικής κοινωνίας που επηρεάστηκαν από το πνεύμα αναβίωσης του Ολυμπισμού, έναν μόλις χρόνο πριν τους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες της Αθήνας. Σύμφωνα με το πνεύμα εκείνης της εποχής, ονόματα αρχαίων Σπαρτιατών δίνοντας σε δρόμους κλπ, και το ίδιο συνέβη και κατά την ίδρυση του συλλόγου. Έτσι κατέληξαν να έχουν υιοθετήσει ως έμβλημά τους Διόσκουρους, που ήταν μυθικοί ήρωες της Λακωνίας. Σε μια προσπάθεια να συνδεθεί η αρχαία ιστορία με την Βυζαντινή, τα χρώματα του Συλλόγου καθορίστηκαν ίδια με τα χρώματα του Βυζαντίου, δηλαδή το κίτρινο με το μαύρο.

(Β΄ συνεντευξιαζόμενος) Η ιστορία του συλλόγου είναι τεράστια και δυστυχώς παρά πολλά στοιχεία για τη δράση του Συλλόγου για την πρώτη περίοδο της ζωής του έχουν χαθεί. Για παράδειγμα, ελάχιστοι γνωρίζουν ότι ο Σπαρτιατικός Γ.Σ. εκτός από το τμήμα στίβου διατηρούσε επίσης και μουσικό τμήμα, το οποίο αποτελούσε και τη μοναδική φιλαρμονική της Σπάρτης. Σήμερα διατηρεί ενεργά τμήματα ποδηλασίας, καλαθοσφαίρισης ανδρών και γυναικών, πετοσφαίρισης ανδρών και γυναικών, στίβου και αντισφαίρισης, ενώ στο παρελθόν διέθετε επίσης και τμήματα ποδοσφαίρου και επιτραπέζιας αντισφαίρισης. Το βάρος που δόθηκε στο ποδοσφαιρικό τμήμα το οδήγησε σε μεγάλες διακρίσεις μέχρι το 1965 περίπου, αλλά με τη διάλυσή του, δόθηκε αντίστοιχο βάρος και ήρθαν αντίστοιχες επιτυχίες για το τμήμα του στίβου, και κυρίως στο τμήμα ποδηλασίας, που αποτελεί το πλέον διακεκριμένο σήμερα τμήμα του συλλόγου.

(Α΄ συνεντευξιαζόμενος) Τα κυριότερα θέματα του συλλόγου είναι οι εγκαταστάσεις και η χρηματοδότηση. Η δράση Φιλόδημος 2 κινήθηκε προς μία κατεύθυνση για βελτίωση των συνθηκών προπόνησης των αθλητών, αλλά δυστυχώς δεν είναι αρκετό. Χρειάζονται και άλλες πρωτοβουλίες και από τον δήμο, αλλά περισσότερο από την περιφέρεια. Μία ενίσχυση της τάξης των 3.500 ευρώ για παράδειγμα, προφανώς και είναι επιθυμητή, αλλά δυστυχώς δεν είναι αρκετή για λύσει τα όποια προβλήματα ή για να αποζημιώσει από τις απώλειες λόγω της πανδημίας.

(Β΄ συνεντευξιαζόμενος) Εκτός από τα προβλήματα με τις εγκαταστάσεις όπου φιλοξενούνται και την χρηματοδότηση του συλλόγου από τους αρμόδιους φορείς, έχουν και τα προβλήματα που έχει προκαλέσει δυστυχώς η πανδημία, με το μεγαλύτερο να είναι το πρόβλημα των τεστ. Όλες οι τοπικές ομάδες έχουν "ζοριστεί" την περίοδο της πανδημίας και

ιδίως οικονομικά. Όπως γίνεται κατανοητό, ένας σύλλογος που δεν έχει σε τάξη τα οικονομικά του, μετά από λίγο καιρό είτε διαλύεται, είτε συγχωνεύεται με κάποιον άλλο. Η πανδημία έχει βάλει επιπλέον πίεση στα ήδη πιεσμένα ταμεία των συλλόγων, και συγκεκριμένος σύλλογος δεν αποτελεί εξαίρεση. Ο σύλλογός πρέπει να πληρώνει για τεστ για όλους τους ανεμβολίαστους αθλητές, τρεις φορές την εβδομάδα και μάλιστα αν τα rapidtest βγουν θετικά, ο σύλλογος θα πρέπει να καλύψει και τα μοριακά τεστ που είναι σημαντικά πιο ακριβά.

(Α΄ συνεντευξιαζόμενος) Τα κύρια έσοδα του συλλόγου είναι από τις συνδρομές των μελών του. Ο σύλλογός εξαρτάται σε πολύ μεγάλο ποσοστό από τις συνδρομές αυτές, καθώς η χρηματοδότηση από τον δήμο και την περιφέρεια υπάρχει, αλλά θα την χαρακτήριζε συμβολική. Για παράδειγμα, δεν έχει ολοκληρωθεί η δημιουργία αθλητικού-προπονητικού κέντρου σε οικοπεδική έκταση, ιδιοκτησίας του Σπαρτιατικού, με χρηματοδότηση του έργου από την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Το έργο είναι ενταγμένο στο πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, και η μελέτη έχει ολοκληρωθεί, η οποία περιλαμβάνει ανοιχτά γήπεδα μπάσκετ, βόλεϊ, τένις, κλειστό γυμναστήριο, καθώς και περιμετρικό κουλουάρ τρεξίματος.

(Β΄ συνεντευξιαζόμενος) Τα έσοδά τώρα με την πανδημία έχουν δυστυχώς επηρεαστεί αρνητικά. Αυτό γίνεται κυρίως γιατί οι επιχειρήσεις που χορηγούν, διαφημίζονται σε έναν χώρο, στο γήπεδο δηλαδή, που πλέον υπάρχουν ελάχιστοι οπαδοί και επιπλέον, με τον φόβο ενός νέου lockdown οι επιχειρήσεις ανησυχούν ότι το πρωτάθλημα μπορεί να διακοπεί και φέτος και άρα να σπαταλήσουν τα χρήματά τους σε άσκοπες διαφημίσεις. Η περιφέρεια και ο δήμος Σπάρτης κάνουν αξιόλογες προσπάθειες να ενισχύσουν τους τοπικούς μας συλλόγους με ενέσεις ρευστότητας, ώστε να μπορεί ο σύλλογος να πληρώσει το προσωπικό, αλλά δυστυχώς η αλήθεια είναι ότι αυτά τα χρήματα δεν επαρκούν.

Ο συνεντευξιαζόμενος πιστεύει ότι οι Ομοσπονδίες πρέπει να βάλουν πλάτη και να στηρίξουν η κάθε μία τον χώρο της στον αθλητισμό ούτως ώστε να βγούν όσο πιο αλώβητοι γίνεται από αυτή την κατάσταση.

(Α΄ συνεντευξιαζόμενος) Καλό θα ήταν να υπάρχει ένα σωματείο για όλους του αθλητικούς συλλόγους του τόπου, με σκοπό να ενωθούν όλοι μαζί και να ζητήσουν περισσότερα πράγματα και από την περιφέρεια, αλλά και από τον δήμο. Χρειάζονται έργα σε υποδομές και περισσότερη χρηματοδότηση σίγουρα.

(Β΄ συνεντευξιαζόμενος) Εάν βάζανε περισσότερο στην άκρη τον εγωισμό τους, οι τοπικοί παράγοντες του αθλητισμού θα είχαν καταφέρει πολλά παραπάνω. Οι ιδέες υπάρχουν, αλλά δεν είναι σίγουρος αν μπορεί να πει το ίδιο και για τη διάθεση.

(Α' συνεντευξιαζόμενος) Εννοείται ότι δεν είναι ασύνδετες οι έννοιες. Η λειτουργία των αθλητικών συλλόγων προφανώς και βοηθάει στην οικονομική δραστηριότητα της κάθε περιοχής, αφού το ταλέντο που υπάρχει εδώ μπορεί να παραμείνει στον τόπο του και να αυξηθεί ακόμα περισσότερο. Παράλληλα, πολλοί νέοι που θέλουν να ασχοληθούν επαγγελματικά με τον αθλητισμό μπορούν να βρουν και εργασία. Είτε παίζουν επαγγελματικά κάποιο άθλημα είτε έχουν ακολουθήσει ειδικότητες που απορροφώνται από τον αθλητισμό όπως γυμναστές, φυσικοθεραπευτές ή προπονητές ερασιτεχνικών ομάδων.

(Β' συνεντευξιαζόμενος) Η πείρα έχει δείξει ότι οτιδήποτε μπορεί να σε καλλιεργήσει, να σε διδάξει μαθήματα ζωής και να βγεις δυνατότερος από αυτό, αξίζει! Έτσι και ο αθλητισμός. Ο αθλητισμός έχει μόνο να δώσει σε μία κοινωνία και να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη της για ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και εν τέλη την αύξηση της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας. Με αυτό τον κύκλο, με αυτή τη διαδικασία δηλαδή, είναι αποδεδειγμένο ότι ανεβαίνει και το βιοτικό επίπεδο σε κάθε κοινωνία. Με τον αθλητισμό δυνατό, η κοινωνία έχει μόνο να κερδίσει και τίποτε άλλο.

(Α' συνεντευξιαζόμενος) Ο μόνος βασικός άξονας είναι η αύξηση των εσόδων. Χρειάζονται χρήματα για μπορούν να προσφέρουν και παραπάνω ποιότητα στους αθλητές. Τα χρήματα σίγουρα δεν θα λύσουν όλα τα προβλήματα, αλλά μπορούν να βοηθήσουν αρκετά, ειδικά σε ερασιτεχνικό επίπεδο.

(Β' συνεντευξιαζόμενος) Αύξηση των οικονομικών πόρων, συμφωνεί απόλυτα. Επειδή η τοπική κοινωνία ήδη σηκώνει ένα πολύ μεγάλο οικονομικό βάρος, εδώ πρέπει να επέμβει η πολιτεία. Με περισσότερους πόρους μπορούν να κάνουν περισσότερα και όχι μόνο σε επίπεδο βελτίωσης των εγκαταστάσεων, αλλά και με προσέλκυση εξειδικευμένου και μορφωμένου προσωπικού, που θα παράγει επιπρόσθετη αξία στους συλλόγους, αρά και στον τοπικό αθλητισμό, άρα και στην τοπική κοινωνία.

(Α' συνεντευξιαζόμενος) Η σχέση είναι καλή, υπάρχει μία βασική υποστήριξη και κυρίως στήριξη, εισακουγόμαστε, καταλαβαίνουν τα προβλήματά τους, και οι σύλλογοι πρέπει να καταλάβουν με τη σειρά τους ότι ζούν σε εποχές λιτότητας σε όλα τα επίπεδα. Παρόλ' αυτά, χρειάζεται να γίνουν περισσότερα πράγματα από μεριάς τοπικών φορέων ώστε η στήριξη που παρέχεται να είναι περισσότερο ουσιαστική.

(Β' συνεντευξιαζόμενος) Είναι πάρα πολύ βασική. Οι καλές σχέσεις με τον δήμο και γενικά με τους φορείς, είναι κρίσιμης σημασίας. Με το να έχεις τους αρμόδιους φορείς από κοντά μπορείς και να μεταφέρεις πιο άμεσα και αξιόπιστα κάποια ενδεχόμενη δυσκολία που αντιμετωπίζει ο κλάδος μας. Έτσι μπορούμε να βρούμε λύσεις στα προβλήματά πιο γρήγορα και πιο στοχευμένα. Η δράση Φιλόδημος II είναι μια ζωντανή απόδειξη αυτού. Με αυτές τις

δράσεις θα μπορέσουμε σιγά σιγά να έρθουν πιο κοντά σε ένα μέλλον με καλύτερες αθλητικές εγκαταστάσεις σε ολόκληρη τη Σπάρτη, αλλά και στον νομό Λακωνίας στο σύνολό του.

(Α΄ συνεντευξιαζόμενος) Πρέπει να γίνει σαφές σε κάθε πολίτη της Λακωνίας ότι οι σύλλογοι του τόπου δεν μπορούν να ταυτιστούν με μία επιχείρηση. Βεβαίως πρέπει να έχουν έσοδα για να μπορεί να επιβιώσει ο σύλλογος, αλλά αυτό που προσφέρουμε πραγματικά είναι τη δυνατότητα, όσοι είναι μέλη στον σύλλογο να βελτιώσουν την υγεία τους και να καλυτερέψουν τη ζωή τους και το μέλλον τους. Μέσω του αθλητισμού μπορείς να ξεδώσεις μετά από μία δύσκολη και ζορική μέρα, μπορείς να μάθεις να συνεργάζεσαι με άλλους ανθρώπους για να φέρεις το επιθυμητό αποτέλεσμα. Τα οφέλη είναι πολλαπλά και το ζήτημα είναι να ριζώσει στην τοπική κοινωνία της Λακωνίας ότι τα οφέλη αυτά επιστρέφονται πίσω στο σύνολο της κοινωνίας, μέσω των αθλητικών συλλόγων.

(Β΄ συνεντευξιαζόμενος) Αν όλοι συνειδητοποιήσουν ότι ο αθλητισμός μπορεί να γίνει μοχλός ανάπτυξης και προσφέρει αμέτρητα οφέλη στην τοπική κοινότητα, τότε και η πολιτεία θα συμμορφωθεί με τα θέλω των πολιτών. Αυτό που πρέπει να γίνει κατά τη γνώμη του συνεντευξιαζόμενου είναι να αυξηθούν οι δράσεις ενημέρωσης των πολιτών, με σκοπό να έρθουν σε επαφή όλοι με τον αθλητισμό και να αγκαλιάσουν όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα την Λακωνία. Για παράδειγμα θα μπορούσε να διεξαχθεί μια εβδομάδα ελεύθερης εισόδου στο κεντρικό στάδιο όπου θα φιλοξενηθούν αγώνες όλων σχεδόν των ειδών αθλητισμού. Έτσι, όλοι όσοι θέλουν θα μπορούν να έχουν την ευκαιρία να δουν από κοντά όλα τα αθλήματα που θα διεξαχθούν και σε δεύτερο χρόνο να απευθυνθούν είτε σε εμάς είτε σε άλλους συλλόγους ώστε να δοκιμάσουν το άθλημα της αρεσκείας τους.

ΠΑΝΓΥΘΕΑΤΙΚΟΣ Γ.Σ.

Ο Πανγυθεατικός είναι αθλητικός σύλλογος με έδρα το Γύθειο της Λακωνίας. Επίσημο έτος ίδρυσης του συλλόγου είναι το 1901, ένας λαμπαδηδρόμος είναι το έμβλημά του, λόγω της ιστορίας του συλλόγου, ενώ τα χρώματά του είναι το μπλε και το λευκό.

Το Γύθειο βρισκόταν σε περίοδο ακμής στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, καθώς ήταν η μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη του νομού Λακωνίας, με ένα λιμάνι που αποτελούσε σημαντικό εμπορικό σταθμό της νοτίου Ελλάδος. Η οικονομική και πολιτιστική του ανάπτυξη δεν θα μπορούσε να μην υπάρξει και σε αθλητικό επίπεδο. Η αρχή έγινε με την επιτυχία ενός ντόπιου στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Το 1901 κατασκευάστηκε στην πόλη δημοτικό γυμναστήριο και ιδρύθηκε αθλητικό σωματείο, το οποίο έμελλε να αποτελέσει και τη θεμέλιο λίθο του Λακωνικού αθλητισμού. Κατά τα πρώτα χρόνια της ιστορίας του, ο σύλλογος διατηρούσε τμήματα στίβου και κολύμβησης. Σήμερα διαθέτει τμήματα ποδοσφαίρου ανδρών και γυναικών, στίβου και ακαδημίες ποδοσφαίρου.

Ο ιστορικός αυτό σύλλογος, ειδικά σήμερα, την εποχή της πανδημίας αντιμετωπίζει πολλαπλές δυσκολίες. Ανέκαθεν, οι αθλητικοί σύλλογοι στην Λακωνία αντιμετώπιζαν προβλήματα οικονομικής φύσης κυρίως, αλλά τα τελευταία χρόνια έχει εμφανισθεί και μία νέα τάση. Αυτή η νέα τάση θέλει τη νεολαία κλεισμένη στα σπίτια της και συνήθως πίσω από μία οθόνη να παίζουν ή να γυμνάζονται εικονικά. Η οικονομική δυσπραγία και η έλλειψη αθλητών ήταν και οι λόγοι προσωρινής διάλυσης του συλλόγου μας το 1998. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια βλέπουμε όλο και λιγότερους νέους και νέες να έρχονται στα «φυτώρια» και όπως γίνεται αντιληπτό, με την επέλαση της πανδημίας, το πρόβλημα αυτό οξύνθηκε προς το χειρότερο.

Δυστυχώς η χρηματοδότηση του συλλόγου περιορίζεται στις συνδρομές των μελών του. Υπάρχει και μία στήριξη από την τοπική κοινωνία και ειδικότερα από τοπικούς επιχειρηματίες που θέλουν να διαφημιστούν στην φανέλα και τα ρούχα του συλλόγου, αλλά η κύρια μορφή χρηματοδότησής είναι από τα μέλη του συλλόγου. Όσον αφορά στο κομμάτι της πολιτείας, ακόμα αναμένεται η υπογραφή της ΚΥΑ για χρηματοδότηση των ερασιτεχνικών σωματείων από τα κέρδη του στοιχήματος, ενώ τα επαγγελματικά σωματεία έχουν πάρει περισσότερα από 31 εκατομμύρια ευρώ.

Η περιοχή έχει ανάγκη από μεγαλύτερους συλλόγους. Ο συνεντευξιαζόμενος πιστεύει ότι η ενοποίηση κάποιων συλλόγων θα μπορούσε να κάνει τη διαφορά, καθώς έτσι θα ήταν και περισσότερες οι συνδρομές από τα μέλη και μεγαλύτερη η δύναμη του συλλόγου να διαπραγματευτεί με τους τοπικούς παράγοντες για καλύτερες συνθήκες προπόνησης των αθλητικών μας τμημάτων.

Σκοπός του συλλόγου ανέκαθεν ήταν η προώθηση του αθλητικού πνεύματος και της ευγενούς άμιλλας, δίνοντας την ευκαιρία στους νέους της πόλης και της ευρύτερης περιοχής να αναπτυχθούν και να γυμναστούν σε ένα υγιές περιβάλλον. Για τον λόγο αυτό διοργανώθηκαν ανά διαστήματα αθλητικούς αγώνες για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Ο αθλητισμός είναι πηγή ανάπτυξης για κάθε κοινωνία. Γύρω από τον αθλητισμό υπάρχουν πάρα πολλά συναφή επαγγέλματα και εκτός από αυτό το γεγονός, μπορεί να ειπωθεί ότι ο αθλητισμός συμβάλλει στη σωστή διαπαιδαγώγηση των νέων, άρα κατ' επέκταση συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας καλύτερης κοινωνίας του αύριο. Καλύτερη παιδεία για τα παιδιά

σημαίνει επένδυση στο μέλλον του τόπου με τον καλύτερο τρόπο, αφού μια μέρα τα παιδιά θα μεγαλώσουν και θα ξεκινήσουν και αυτά να δουλεύουν στο τόπο και να παράγουν αξία. Άρα με αυτόν τον τρόπο ο αθλητισμός βοηθάει και στη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη της εκάστοτε περιοχής.

Μετά από τόσα χρόνια ενασχόλησης με τον χώρο φαίνεται ότι η ενοποίηση κάποιων συλλόγων μπορεί να κάνει τη διαφορά. Όχι μόνο για αύξηση της οικονομικής ισχύος του συλλόγου, αλλά περισσότερο και για την ενίσχυση των "δευτερευόντων" αθλημάτων. Σαν "δευτερεύοντα" αθλήματα εννοούνται ο στίβος, τα γυναικεία τμήματα ποδοσφαίρου κ.ο.κ. Γεγονός είναι ότι στην επαρχία, το κύριο άθλημα ενασχόλησης είναι το ποδόσφαιρο και κυρίως το ποδόσφαιρο των αντρών. Υπάρχει πάντα και ένα σταθερό ποσοστό των αγοριών που ασχολείται με το μπάσκετ, αλλά δυστυχώς εκεί σταματάει η πλειοψηφία. Αυτή η συνθήκη "πνίγει" τα υπόλοιπα αθλητικά τμήματα, καθώς οι σύλλογοι ρίχνουν μεγάλο βάρος στα τμήματα ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης των αντρών, με αποτέλεσμα τα υπόλοιπα τμήματα διαφορετικών αθλημάτων ή τα αθλήματα με γυναικεία τμήματα να παραγκωνίζονται και να μην δέχονται τη δέουσα προσοχή και φροντίδα.

Ο αθλητισμός δεν έχει ανάγκη ακόμα ένα προεκλογικό χαρτί, ένα πρόγραμμα για να μπορούν οι τοπικοί φορείς, ο δήμαρχος ή ο περιφερειάρχης να ισχυρίζονται ότι παλεύουν για την καλύτερευση των συνθηκών. Χρειάζεται έργα, όχι λόγια.

Για να σταματήσει η φθίνουσα πορεία του αθλητισμού στην Λακωνία και να ξαναρχίσει να κινείται προς μια ανοδική πορεία, θα πρέπει οι τοπικοί φορείς που έχουν τη δυνατότητα να δώσουν χρηματοδότηση στον αθλητισμό, να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι με τον σύλλογο, να ακούσουν αυτά που έχουν να πουν μιας και ασχολούνται χρόνια με τον αθλητισμό σε αυτό τον τόπο, και έπειτα να σχεδιάσουν με συγκεκριμένο πλάνο το πώς, το πότε και το με πόσα χρήματα θα αναβιώσει και θα θωρακιστεί ο αθλητισμός στη Λακωνία μας. Για να έρθει πραγματική αλλαγή στον αθλητισμό σε αυτό τον τόπο πρέπει η πολιτική και η πολιτειακή ηγεσία να ασχοληθεί με τους συλλόγους. Αν και πιστεύει ότι αυτό δεν θα γίνει ποτέ, ελπίζει το μέλλον να αποδείξει ότι έκανε λάθος.

ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Ο Σκοπευτικός Όμιλος Σπάρτης είναι ένα αθλητικό, μη κερδοσκοπικό, σωματείο που υπάγεται στην Σκοπευτική Ομοσπονδία Ελλάδος, αναγνωρισμένο και από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού του Υπουργείου Πολιτισμού. Ο Όμιλος ιδρύθηκε σχετικά

πρόσφατα, το 1987, από μία ομάδα φίλων που αγαπούν τη σκοποβολή, αλλά και τις προκλήσεις που πηγάζουν από το ίδιο το άθλημα.

Οι εγκαταστάσεις είναι πιστοποιημένες από την Σκοπευτική Ομοσπονδία Ελλάδος και με καλά εξοπλισμένους χώρους, τόσο για τα μέλη του ομίλου, όσο για τους φίλους του αθλήματος. Υπάρχει ανοιχτός χώρος για εξάσκηση σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στη περιοχή Βάθεια του Δημοτικού Διαμερίσματος Σελασσίας, μόλις 15 χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης. Επίσης, διαθέτει αίθουσα σκοποβολής αεροβόλων όπλων που συστεγάζεται στα γραφεία του Ομίλου. Απευθύνεται σε άντρες και γυναίκες όλων των ηλικιών, χωρίς κανέναν περιορισμό.

Πέρα από το κομμάτι της χρηματοδότησης, το οποίο φαίνεται να επηρεάζει το σύνολο του αθλητισμού, αλλά και της κοινωνίας, η μεγαλύτερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσει αφορά στην αντίληψη του κόσμου για τη χρήση του «όπλου». Πρέπει να γίνει σαφές ότι πρόκειται για ένα άθλημα, ολυμπιακό άθλημα για την ακρίβεια, το οποίο δεν έχει καμία σχέση με την έκρηξη βίας ή εγκληματικότητας στην κάθε περιοχή. Ο σκοπός του είναι ακριβώς το αντίθετο.

Η χρηματοδότησή του βασίζεται κυρίως σε ιδιωτικούς πόρους, στις εγγραφές των μελών και στους χορηγούς του. Όλη η σχετική πληροφόρηση βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοσελίδα τους, η οποία ανανεώνεται συνεχώς με δικό τους κόστος.

Η λειτουργία του συλλόγου δεν αντιμετωπίζει τα προβλήματα που ίσως αντιμετωπίζουν όλοι οι άλλοι περισσότερο δημοφιλείς σύλλογοι. Κυρίως σε εγκαταστάσεις, καθώς σε αυτό το κομμάτι είναι μία χαρά. Αυτό που προβληματίζει αυτή τη στιγμή τον ίδιο, αλλά και όλους τους άλλους συλλόγους, είναι το θέμα του υποχρεωτικού εμβολιασμού των αθλητών. Τα μέλη του ομίλου είναι υποχρεωμένα να τηρούν το υγειονομικό πρωτόκολλο για τον περιορισμό εξάπλωσης της πανδημίας, αλλά οι συνθήκες αλλάζουν συνεχώς με αποτέλεσμα να υπάρχει μία σύγχυση ως προς το τι επιτρέπεται κάθε φορά και τι όχι.

Εννοείται ότι ο αθλητισμός προάγει την ανάπτυξη και την οικονομική δραστηριότητα της κάθε κοινωνίας. Όχι μόνο είναι πηγή διεξόδου για τους νέους και τις νέες της κάθε περιοχής, αλλά μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης, ειδικά στην περίπτωση αναγνωρισμένων αθλητών ή αθλημάτων. Οτιδήποτε κάνει τον όμιλό περισσότερο αναγνωρίσιμο, φέρνει και τα αντίστοιχα κέρδη σε επίπεδο κοινωνίας.

Η απόκτηση μεγαλύτερης αναγνωρισιμότητας είναι για τον όμιλο, η λύση για να ξεπεράσουν πολλά προβλήματά, είτε αυτά είναι οικονομικής φύσης είτε όχι. Η διαφήμιση μπορεί να κοστίζει, αλλά είναι ένας τρόπος για να έρθει περισσότερος κόσμος κοντά τους, να

καταλάβει τη φιλοσοφία του αθλήματος και στο τέλος το κόστος αυτό θα μετατραπεί μόνο σε κέρδος.

Σαν μέλη της ίδιας κοινωνίας, η καλή σχέση με τους τοπικούς φορείς του δήμου και της περιφέρειας είναι βασική. Αυτό πρεσβεύει και το άθλημά της σκοποβολής, την ευγενή άμιλλα και τη συνύπαρξη στον ίδιο χώρο «μάχης». Μπορεί το θέμα των εγκαταστάσεων να είναι εξασφαλισμένο προς το παρόν, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θέλουν τη στήριξη των τοπικών φορέων για τη βελτίωση των υποδομών ή για την ενίσχυσή τους.

Ο μόνος τρόπος θωράκισης του αθλητισμού, κυρίως του ερασιτεχνικού, είναι μέσω του φίλαθλου κόσμου του. Γι' αυτόν τον λόγο πιστεύει ότι πρέπει να αρθούν τα στερεότυπα της κοινωνίας και να γίνουν περισσότερο γνωστοί στο ευρύ κοινό. Η έμφαση δίνεται στον ερασιτεχνικό αθλητισμό, καθώς σε θεωρητικό επίπεδο, ο επαγγελματικός αθλητισμός είναι πιο ανθεκτικός σε αλλαγές ή απειλές. Οι επιτυχίες των Ελλήνων αθλητών στους Ολυμπιακούς αγώνες και όχι μόνο, σίγουρα βοηθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Ανάλυση στρατηγικής προτεραιοτήτων αθλητικών συλλόγων

Οι προκλήσεις του ερασιτεχνικού αλλά και του επαγγελματικού αθλητισμού στο νομό Λακωνίας, έτσι όπως προκύπτουν από τις συνεντεύξεις έχουν να κάνουν κυρίως με τα έσοδα των αθλητικών συλλόγων τα οποία προκύπτουν από τις χορηγίες των τοπικών καταστημάτων ή από το φίλαθλο κόσμο. Δυστυχώς όμως υπάρχουν και κάποια στερεότυπα τα οποία ίσως υπάρχουν σε ορισμένες κατηγορίες αθλητισμού (παραδείγματος χάρη γυναικείο ποδόσφαιρο) τα οποία προτείνεται μέσα από συγκεκριμένες δράσεις και ημερίδες ενημέρωσης να αρχίσουν να μην είναι τόσο έντονα. Παράλληλα μεγάλη πρόκληση για τον επαγγελματικό αλλά και τον ερασιτεχνικό αθλητισμό είναι και η δημιουργία ενός κοινού σωματείου για όλους τους αθλητικούς συλλόγους που να έχει περισσότερη διαπραγματευτική δύναμη ώστε να μπορεί να επιβάλλει τις θέσεις του στην πολιτεία.

Από την άλλη πλευρά, οι στρατηγικές προτεραιότητες ανάπτυξης τόσο του ερασιτεχνικού αλλά όσο και του επαγγελματικού αθλητισμού στο νομό Λακωνίας φαίνονται να ταυτίζονται και έχουν να κάνουν ουσιαστικά με την διαπραγμάτευση για περισσότερη στήριξη από την περιφέρεια και την Πολιτεία, αλλά υπάρχουν και σκέψεις για μία πιο καινοτόμο προσέγγιση και στρατηγική προτεραιότητα που έχει να κάνει με τον φίλαθλο κόσμο ο οποίος πρέπει να γνωρίσει καλύτερα τον ερασιτεχνικό και επαγγελματισμού επαγγελματικό αθλητισμό στο νομό Λακωνίας και να δημιουργήσει γέφυρες μεταξύ

αθλητικών συλλόγων και κοινωνίας που θα φέρουν ουσιαστικά και την βιωσιμότητα, αφού οι φίλαθλοι στηρίζουν τους συλλόγους.

Πίνακας 2. Ανάλυση SWOT

<p>Δυνάμεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πολλοί σύλλογοι σε πληθώρα αθλημάτων • Ύπαρξη ταλέντων • Καλή επαφή με την τοπική κοινωνία • Καλή επαφή με τοπικούς φορείς (πχ Δήμο) • Επαρκής αριθμός αθλητικών εγκαταστάσεων 	<p>Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη στήριξης της πολιτείας και της περιφέρειας • Έλλειψη χρηματοδότησης • Έλλειμμα γνωριμίας της φιλοσοφίας ορισμένων αθλημάτων • Πολλοί σύλλογοι χωρίς συνεργασία μεταξύ τους • Ελλιπής διαχείριση ταλέντων
<p>Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη σύνδεσης αθλητισμού (ερασιτεχνικού και επαγγελματικού) και τοπικής ανάπτυξης • Μεγάλο περιθώριο καλλιέργειας του κόσμου για τα θετικά του αθλητισμού • Μεγάλο περιθώριο γνωριμίας των "δευτερευόντων" αθλημάτων 	<p>Απειλές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η πανδημία που έφερε στέρηση εσόδων και άλλοι απρόβλεπτοι παράγοντες • Προτεραιότητες περιφερειακής ανάπτυξης που αφήνουν εκτός του αθλητισμό

ΣΥΖΗΤΗΣΗ/ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Σκοπός της εργασίας ήταν να αποτυπωθεί η υφιστάμενη κατάσταση του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού στον Νομό Λακωνίας σε επίπεδο δομών, λειτουργίας, προκλήσεων αλλά και αναπτυξιακών προτεραιοτήτων ώστε να είναι βιώσιμος και να επιτυγχάνει τους στόχους του.

Σχετική έρευνα στο εξωτερικό έχει δείξει ότι η τοπική οικονομική ανάπτυξη οφελήθηκε σημαντικά από την παρουσία μιας επαγγελματικής αθλητικής ομάδας και μάλιστα με πολλούς τρόπους: με την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την αύξηση των καταναλωτικών δαπανών, αύξηση των πωλήσεων σε ορισμένα τμήματα της αγοράς και αύξηση των φορολογικών εσόδων (Coastal Carolina University, 2011).

Ο αθλητισμός έχει αυτόν τον μοναδικό τρόπο να έχει θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία. Για την Αμερική για παράδειγμα, ο αθλητισμός αντιπροσωπεύει μια επιχείρηση δισεκατομμυρίων δολαρίων με εξαιρετικά θετικό αντίκτυπο που έχουν τα αθλήματα στις τοπικές οικονομίες, κυρίως μέσω των τουριστικών ροών.

Σύμφωνα με το Economic Modeling Specialists, χάρη στην αθλητική βιομηχανία στην Αμερική, δημιουργήθηκαν 456.000 θέσεις εργασίας από το 2013 έως σήμερα/

Πέρα από την εθνική υπερηφάνεια που μπορεί να φέρει ο αθλητισμός, τονώνει και την τοπική περηφάνεια. Ενδυναμώνει την τοπική κοινωνία και βοηθά τα παιδιά να δραστηριοποιηθούν. Οι περισσότερες ομάδες και πρωταθλήματα λειτουργούν και σαν πόλοι κοινωνικών σχέσεων ή και φιλανθρωπικά (Depta, 2022).

Στην παρούσα εργασία, σαν σύνολο των απαντήσεων αποτυπώθηκε η πληροφορία ότι οι σύλλογοι της εν λόγω περιοχής έχουν μια μακρά ιστορία, όπως επίσης ότι ασχολούνται με πληθώρα αθλημάτων από το δημοφιλέστατο ποδόσφαιρο έως την σκοποβολή. Ως προς τις αθλητικές δομές στο νομό Λακωνίας, δεν φαίνεται να υπάρχει κάποιο σοβαρό έλλειμμα που να εμποδίζει αυτή τη στιγμή τις δραστηριότητες του αθλητισμού. Συγκεκριμένα αν εξαιρέσει κανείς ότι δεν υπάρχουν, σύμφωνα με το μητρώο του Υπουργείου εθνικές αθλητικές εγκαταστάσεις, υπάρχει πληθώρα δημοτικών αθλητικών εγκαταστάσεων που εξυπηρετεί τους σκοπούς του κάθε συλλόγου. Από τη συνέντευξη επίσης δεν φάνηκε να υπάρχει κάποιο σαφές παράπονο για έλλειψη υποδομών πέρα από το ότι εντάσσεται στην έλλειψη της ευρύτερης στήριξης της πολιτείας για την αναβάθμιση και στήριξη του συλλόγων.

Ως προς το μέγεθος του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού στο νομό Λακωνίας, φάνηκε ύστερα από την καταγραφή που έγινε στην παρούσα εργασία και τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν, ότι ο Νομός Λακωνίας είναι ένας αρκετά ενεργός νόμος σε επίπεδο ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού και το μέγεθος αυτού του τομέα είναι σχετικά καλό για τα δεδομένα της γεωγραφικής διάστασης του. Επίσης πρέπει να τονιστεί ότι και η δυναμική του τομέα αυτού, δηλαδή του επαγγελματικού και του ερασιτεχνικού αθλητισμού, είναι πολλά υποσχόμενη.

Προκλήσεις επαγγελματικού και ερασιτεχνικού αθλητισμού στη Λακωνία

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων φαίνεται ότι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η πλειοψηφία των συλλόγων είναι «τα οικονομικά έσοδα» και τα έσοδα «από χορηγίες τοπικών καταστημάτων».

Από ότι φαίνεται και από τη βιβλιογραφία η οποία μελετήθηκε, ο αθλητισμός σαν οικονομικός τομέας είναι πολύ αναπτυσσόμενος και αυτό είναι μία μεγάλη ευκαιρία και για το νομό Λακωνίας. Σαφέστατα το θέμα των εσόδων είναι αρκετά σημαντικό και για αυτό από ότι φαίνεται μία καλή εναλλακτική είναι η συμμετοχή σε ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς και επιχορηγήσεις και η δημιουργία έμμεσων εσόδων με την πώληση αθλητικών προϊόντων και αξεσουάρ.

Δεν λείπουν βέβαια και ιδιαιτερότητες όπως για παράδειγμα τα λιγότερο γνωστά αθλήματα ή τα λιγότερο αποδεκτά που δημιουργούν και πρόβλημα στα έσοδα αφού δηλώνεται ότι «το Γυναικείο Ποδόσφαιρο δεν έχει ανθίσει και δεν έχει γίνει αποδεκτό από το φίλαθλο κόσμο» ή προβλήματα άλλων αντιλήψεων όπως «η μεγαλύτερη πρόκληση που έχουμε να αντιμετωπίσουμε θα έλεγα ότι αφορά στην αντίληψη του κόσμου για τη χρήση του όπλου». Σαφέστατα και όπως είδαμε και τη βιβλιογραφία. μεγάλη πρόκληση για τον αθλητισμό παραμένουν τα ζητήματα διαφθοράς, οι ρατσιστικές και έμφυλες διακρίσεις και η βία.

Μία μεγάλη επίσης μερίδα των συμμετεχόντων δηλώνει σαν μεγάλη πρόκληση τα προβλήματα με τις εγκαταστάσεις και τη χρηματοδότηση και τις συνέπειες της πανδημίας. Οι συνέπειες της πανδημίας έπληξαν τόσο τους αθλητές, όσο και τους φίλαθλους και γενικά το «οικονομικό κύκλωμα» του αθλητισμού.

Τρόποι χρηματοδότησης και προσβασιμότητα συλλόγων

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφερε ότι η κυρία στήριξη και κύρια πηγή

χρηματοδότησης είναι «οι τοπικοί παράγοντες με τις χορηγίες τους, τα έσοδα από διαφημίσεις και τα εισιτήρια». Βέβαια αυτό όπως αναφέρουν κάποια συλλογή από μόνο του δεν είναι αρκετό αλλά «κανείς δεν μπορεί να κατηγορήσει κανέναν όταν μιλάμε για εθελοντική συμμετοχή και χορηγίες» και υπάρχουν και σύλλογοι όπου δεν έχουν καν έσοδα από διαφημίσεις «δυστυχώς η χρηματοδότηση περιορίζεται στις συνδρομές των μελών μας».

Οι τρόποι χρηματοδότησης είναι μεγάλο και ακανθώδες σημείο. Όμως φαίνεται από την βιβλιογραφία ότι υπάρχουν και άλλοι τρόποι για δημιουργία εσόδων, όπως δημιουργία έμμεσων εσόδων που από τις συνεντεύξεις δεν φάνηκε να χρησιμοποιούν οι φορείς που μελετήθηκαν στην παρούσα εργασία.

Προτάσεις / παρεμβάσεις βελτίωσης λειτουργίας συλλόγων

Σε αυτή την θεματική ενότητα οι απαντήσεις ήταν πραγματικά ενδιαφέρουσες, όπου οι συμμετέχοντες πρότειναν πολύ καινοτόμες λύσεις όπως «με τη συμμετοχή της περιφέρειας, αλλά και του δήμου, θα προτεινάμε να ξεκινούσαν κάποιες δράσεις ή ημερίδες ενημέρωσης για τα θετικά του αθλητισμού» ή πιο γενναίες προτάσεις όπως τη δημιουργία για «ένα σωματείο για όλους του αθλητικούς συλλόγους του τόπου» ή προτάσεις που ξεκινούν από τους συλλόγους με το «να βάζαμε περισσότερο στην άκρη τον εγωισμό μας».

Ένα ακόμα θέμα που θίχτηκε είναι ότι «ο τόπος έχει ανάγκη από μεγαλύτερους συλλόγους» και πάλι το θέμα της πανδημίας «είναι το θέμα του υποχρεωτικού εμβολιασμού των αθλητών μας»

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, οι προοπτικές ανάπτυξης του ερασιτεχνικού και του επαγγελματικού αθλητισμού και κατ'επέκταση της βελτίωσης της λειτουργίας των συλλόγων, μπορεί να γίνει με στενότερη συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα και άλλους φορείς που θα δημιουργήσουν μία νέα γενιά εμπλεκομένων με τον αθλητισμό σε μία άλλη βάση, με σκοπό την καλύτερη θεμελίωση του αθλητικού μάνατζμεντ στην τοπική αθλητική κοινωνία.

Οικονομικός και αναπτυξιακός αντίκτυπος των αθλητικών συλλόγων

Στην πλειοψηφία των απαντήσεων υπήρξε το σαφές μήνυμα ότι «συμβάλλει αδιαμφισβήτητα στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής και στην ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας», αλλά πέρα από την οικονομική δραστηριότητα μας δήλωσαν ότι «Ο αθλητισμός έχει μόνο να δώσει σε μία κοινωνία». Αυτό το εξήγησε ένας συμμετέχοντας δηλώνοντας μας ότι «Γύρω από τον αθλητισμό υπάρχουν πάρα πολλά συναφή επαγγέλματα»

και «Οτιδήποτε μας κάνει περισσότερο αναγνωρίσιμους, μας φέρνει και τα αντίστοιχα κέρδη σε επίπεδο κοινωνίας».

Είναι πολλές φορές διατυπωμένο μέσα στην βιβλιογραφία που μελετήθηκε ότι ο οικονομικός τομέας είναι αναπτυσσόμενος με μεγάλη συνεισφορά στην ανάπτυξη αλλά και στην απασχόληση σε όλη τη χώρα και την περιφέρεια.

Αναπτυξιακές προτεραιότητες αθλητικών συλλόγων

Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων κινήθηκαν γύρω από δύο άξονες, τη διαχείριση του ταλέντου και τη στήριξη της πολιτείας και των δευτερευόντων αθλημάτων. Χαρακτηριστικές απαντήσεις ήταν «ταλέντο υπάρχει και αυτό που λείπει από τη χώρα μας για να το αναδείξει είναι οι σωστές υποδομές, αλλά και η επαρκή χρηματοδότηση που θα προσελκύσει πιο εξειδικευμένο προσωπικό» και «είναι η στήριξη της πολιτείας στην αναβάθμιση των αθλητικών υποδομών, αλλά και η επαρκής χρηματοδότηση των αθλητικών συλλόγων». Βέβαια δεν έλειπε και η άποψη των λιγότερο δημοφιλών αθλημάτων (και συγκεκριμένα της σκοποβολής) όπου τέθηκε θέμα «κατανόηση της φιλοσοφίας του αθλήματος».

Αναφορικά με την σχέση των αθλητικών συλλόγων με τους φορείς του δήμου και της περιφέρειας, στις πιο πολλές απαντήσεις αναγνωρίστηκε η σημασία της καλής σχέσης με τους εμπλεκόμενους της τοπικής κοινωνίας και συγκεκριμένα «Είμαστε και εμείς μέλος της ίδιας κοινωνίας, οπότε η καλή σχέση με τους τοπικούς φορείς του δήμου και της περιφέρειας είναι βασική», αλλά φυσικά δεν έλειπαν και οι απαντήσεις που έχουνε έναν τόνο αμφισβήτησης όπως «Στα αυτιά μου αυτό ηχεί ως ακόμα ένα προεκλογικό χαρτί». Το ζητούμενο είναι ότι και από την περιφέρεια και από τους φορείς του δήμου ουσιαστικά ζητούν αναζητούν περισσότερα χρήματα και πόρους για να υπάρξει μεγαλύτερη ευελιξία.

Όπως αναφέρθηκε στη βιβλιογραφία, και εκεί πρέπει να δοθεί προτεραιότητα, η πρόκληση είναι να εξισορροπηθεί η ανάπτυξη του πρωταθλητισμού και του μαζικού αθλητισμού, συμπεριλαμβανομένων των ενεργών δραστηριοτήτων αναψυχής, καθώς ο μαζικός αθλητισμός ενισχύει την ανάπτυξη των κοινωνικών αλλά και άλλων δεξιοτήτων των ανθρώπων και προωθεί το αίσθημα της συνεργασίας και τη συμμετοχή των πολιτών μέσω του εθελοντισμού.

Πυλώνες βιωσιμότητας αθλητικών συλλόγων

Προκειμένου να μπορέσει ο αθλητισμός στην Λακωνία να ανταπεξέλθει και να γίνει βιώσιμος και πυλώνας ανάπτυξης για την περιοχή οι διατυπώσεις των συλλόγων φανηκαν

αρκετά ενωτικές και συγκεκριμένα *«Ο μόνος τρόπος θωράκισης είναι με το να δώσουμε στις επόμενες γενιές την αθλητική παιδεία που λείπει από τη χώρα μας»* ή *«να δουλέψουμε ως μία ομάδα όλοι μαζί»*. Τονίστηκε εξίσου η ανάγκη της κατανόησης και της συνειδητοποίησης ότι ο αθλητισμός μπορεί να γίνει ένας μοχλός ανάπτυξης και ότι οι τοπικοί φορείς που έχουν τη δυνατότητα *«να δώσουν χρηματοδότηση στον αθλητισμό, να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι με εμάς, πρέπει η πολιτική και η πολιτειακή ηγεσία να ασχοληθεί μαζί μας»*.

Βέβαια υπάρχει και η μερίδα των απαντήσεων όπου δεν περιμένουν κάτι από την πολιτεία αλλά δηλώνουν ότι *«Ο μόνος τρόπος θωράκισης του αθλητισμού, κυρίως του ερασιτεχνικού, είναι μέσω του φίλαθλου κόσμου του»*.

Η καλλιέργεια του κόσμου και της κοινωνίας είναι όντως βασικός παράγοντας όπως φάνηκε και από τη βιβλιογραφία και σε αυτό θα πρέπει να βοηθήσει η περαιτέρω η ενδυνάμωση των σχέσεων των αθλητικών συλλόγων με την τοπική κοινωνία και την επιστημονική κοινότητα του τόπου.

Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

Κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης της έρευνας και την συγγραφή της εργασίας, αντιμετωπίστηκαν ορισμένοι περιορισμοί και προβλήματα.

Ο κύριος περιορισμός ήταν η πραγματοποίηση των συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν με αρκετά μεγάλες δυσκολίες, λόγω του διαθέσιμου χρόνου, αλλά κυρίως των περιορισμών της πανδημίας Covid-19 όπου δεν ήταν πάντα διαθέσιμοι οι συμμετέχοντες για να πραγματοποιηθεί η συνέντευξη.

Ένας ακόμα περιορισμός της έρευνας ήταν ότι η έρευνα περιορίζεται μόνο σε στελέχη αθλητικών συλλόγων της περιοχής και δεν λαμβάνεται υπόψη η άποψη των αθλητών και απλών πολιτών, γεγονός όμως το οποίο αποτελεί μία πολύ καλή πρόταση για μελλοντική έρευνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Andrews, J. (2019 September). The economist's forecast on the sports business industry. *In the sports business summit for south-east Europe*. The Economist, Athens: Greece.
- Arcadiportal.gr. (2012). Διαμόρφωση του Στρατηγικού Σχεδίου της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ανάκτηση από <https://www.arcadiportal.gr/sites/default/files/%CE%A3%CE%A4%CE%A1%CE%91%CE%A4%CE%97%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3%20%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20final%5B1%5D.pdf>
- Burton, L., & Peachey, J. (2014). Ethical Leadership in Intercollegiate Sport: Challenges, Opportunities, Future Directions. *Journal Of Intercollegiate Sport*, 7(1), 1-10. doi: 10.1123/jis.2014-0100
- Coastal Carolina University (2011) Professional Sports Teams and their Local Economic Impact, Digitalcommons.coastal.edu. Available at: <https://digitalcommons.coastal.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1103&context=honors-theses>
- Depta, L. (2022) 12 Ways Sports Make a Positive Impact, Bleacher Report. Available at: <https://bleacherreport.com/articles/2347988-12-ways-sports-make-a-positiveimpact>
- Ekaskenop.gr. (2022). Ε.ΚΑ.Σ.ΚΕ.ΝΟ.Π. Ανάκτηση από <https://www.ekaskenop.gr/>
- e-nomothesia.gr. (2022). Νόμος 2725/1999 : Ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός και άλλες διατάξεις. Ανάκτηση από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-athlitismos/n-2725-1999.html>
- Epslak.gr. (2022). Ένωση Ποδοσφαιρικών Σωματείων Λακωνίας. Ανάκτηση από <https://www.epslak.gr/>
- Espa.gr. (2014). Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Πελοποννήσου με στόχο την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας. Ανάκτηση από https://www.espa.gr/elibrary/RIS3_Peloponnisos_20140804.pdf
- Eur-lex.europa.eu. (2007). EUR-Lex - 52007DC0391 - EL. Ανάκτηση από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52007DC0391&από=HR>
- Eur-lex.europa.eu. (2017). EUR-Lex - 150601_1 - EN - EUR-Lex. Ανάκτηση από https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legisum%3A150601_1
- Europarl.europa.eu. (2021). ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με την πολιτική της ΕΕ στον τομέα του αθλητισμού: αξιολόγηση και πιθανή μελλοντική πορεία. Ανάκτηση από https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0318_EL.html
- Forin.gr. (2022). Ν. 2725/1999 (ΦΕΚ Α 121/17-06-1999) Ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός και άλλες διατάξεις. | Forin.gr. Ανάκτηση από

<https://www.forin.gr/laws/law/2930/erasitexnikos-kai-epaggelmatikos-athlhtismos-kai-alles-diatakseis#!/?article=13234>

Gak.lak.sch.gr. (2022). Ηλεκτρονικές σελίδες των Γενικών Αρχείων του Κράτους Λακωνίας. Ανάκτηση από <http://gak.lak.sch.gr/>

gga.gov.gr. (2010). ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ. Ανάκτηση από <https://gga.gov.gr/athl-egatastaseis/xartografhsi-athlitikon-egk>

Gga.gov.gr. (2022). ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ. Ανάκτηση από <https://gga.gov.gr/athl-egatastaseis/xartografhsi-athlitikon-egk>

Gtp.gr. (2022). Ιστορία ΛΑΚΩΝΙΑ (Νομός) ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ - GTP. Ανάκτηση από <https://www.gtp.gr/LocInfo.asp?InfoId=28&Code=EGRPLC0d&PrimeCode=EGRPLC0d&Level=6&PrimeLevel=6&lng=1>

Hellenicparliament.gr. (2022). Σύνταγμα - Άρθρο 16: (Παιδεία, τέχνη, επιστήμη). Ανάκτηση από <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-16/>

Howitt, D. (2010). *Introduction to qualitative methods in psychology*. Harlow: Pearson Education Limited.

Inegsee.gr. (2019). ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ. Ανάκτηση από <https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2019/11/e-book-MELETH-PELOPONNHSOS.pdf>

Kelley, D. (2012). Sports Fundraising. doi: 10.4324/9780203126479

Lakoniacci.gr. (2022). Επιμελητήριο Λακωνίας. Ανάκτηση από <https://www.lakoniacci.gr/>

Mehrsafar, A. H., Gazerani, P., Zadeh, A. M., & Sánchez, J. C. J. (2020). Addressing potential impact of COVID-19 pandemic on physical and mental health of elite athletes. *Brain, behavior, and immunity*, 87, 147.

Mogaji, E., Badejo, F., Charles, S., & Millisits, J. (2020). To build my career or build my brand? Exploring the prospects, challenges and opportunities for sportswomen as human brand. *European Sport Management Quarterly*, 1-19.

Naftemporiki.gr. (2021). Economist: Πώς ο αθλητισμός μπορεί να ωθήσει την ανάπτυξη. Ανάκτηση από <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1516968/economist-pos-o-athlhtismos-mporei-na-othisei-tin-anaptuksi>

Opengov.gr. (2014). Opengov.gr. Ανάκτηση από http://www.opengov.gr/cultureathl/wp-content/uploads/downloads/2014/11/neos_athlitikos_nomos.pdf

Scott, D. (2021). *Contemporary leadership in sport organizations*. HumanKinetics.

spartathlon.gr. (2022). ΣΠΑΡΤΑΘΛΟΝ είναι ένας ιστορικός υπερμαραθώνιος. Ανάκτηση από <https://www.spartathlon.gr/el/>

- Sparta.gov.gr. (2022). Δήμος Σπάρτης - Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Σπάρτης. Ανάκτηση από <https://www.sparta.gov.gr/index.php/2018-01-04-11-18-45/item/36-2018-01-04-22-55-10>
- Taylor, E., & Hardin, R. (2016). Female NCAA Division I Athletic Directors: Experiences and Challenges. *Women In Sport And Physical Activity Journal*, 24(1), 14-25. doi: 10.1123/wspaj.2014-0038
- tripadvisor.com.gr. (2022). Περιοχή Λακωνίας: Κορυφαία αξιοθέατα. Ανάκτηση από <https://www.tripadvisor.com.gr/Attractions-g3226008-Activities-Laconia Region Peloponnese.html>
- Ζέρβας, Ι. (1993). *Ψυχολογία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Εκδόσεις Ζέρβα Ι: Αθήνα.
- Θεοδωράκης, Ν. (2017). Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής - Χρηματοδότηση. Ανάκτηση από <https://opencourses.auth.gr/modules/document/file.php/OCRS136/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%94%CE%B9%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%91%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D%20-%20%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%88%CF%85%CF%87%CE%AE%CF%82-%20%CE%9C%CE%AC%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%B1%2010%CE%BF.pdf>
- Μαλάτος, Α.Α. (2003). *Η επιστημολογική προσέγγιση του αθλητικού δικαίου*. Εκδόσεις Σάκκουλας: Αθήνα.
- Παναγιωτόπουλος, Δ.Π. (2005). *Αθλητικό δίκαιο, Συστηματική θεμελίωση – εφαρμογή*. Εκδόσεις Νομική βιβλιοθήκη
- Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (2019). Σχέδιο νόμου: Κύρωση της Σύμβασης Magglingen/Macolin σχετικά με τη χειραγώγηση των αθλητικών αγώνων, επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό και άλλες διατάξεις, Άρθρο 3-Ορισμοί. Ανάκτηση από <http://www.opengov.gr/cultureathl/?p=7867>